

DÁTUM

I/172.

»S MOST A DOLOGRA«

8,10 Ft

SZABADELVŰ
POLITIKAI
NAPILAPValamit
nem értek

A legutóbbi devizarendelkezések nyomán sokak figyelme fordult a fekete valutapiac felé. Míg egyfelől szívesen látják az utazni vágyók vagy a pénzüket az inflációs értékromlástól féltők, ha akár illegális forrásból is, de viszonylag jutányos áron hozzájuthatnak valutához a hivatalosan engedélyezett morzsányi mennyiség fölül, másfelől mindenki kénytelen elismerni, hogy a valuta feketepiacának a létezése bizony nem örvendetes dolog a nemzetgazdaság szempontjából.

A rádió 168 óra című adása nemrég a valutával feketézők egyik legfontosabb csoportjáról szólt, az arab valutaüzérekéről. A rendőrség illetékes vezetője elmondta a riportereknek, hogy jószerint tehetetlenek ezekkel az egyénekkal szemben, mert a főkapitányságnak nincs elég embere a valutázók lefűlélésére, és mert az országból való kitiltásuk is nehézségekbe ütközik.

Távol áll tőlem a szándék, hogy egy egész nemzet ellen hangulatot keltsek, és nem vonom kétségbe, hogy az arab országok hosszabb-rövidebb ideig nálunk tartózkodó állampolgárai között bizonyára a komoly munkát végző, tisztességes emberek vannak többségben. Mégis tény, hogy a pesti utcákon csaknem leplezetlenül működő valutaüzérek zöme arab. Fölmerül a kérdés, hogy az üzérek a valutára korlátozzák-e tevékenységüket, vagy netán kábítószerral, fegyverrel és nőekkel is kereskednek-e. Nem képtelen föltevések ezek, hiszen az alvilági üzletnek mindezek az ágai kiterjedt nemzetközi kapcsolatokat, számottevő tőkét, szabad mozgás- és utazási lehetőséget, valamint maffiaszerű bünszövetkezeteket igényelnek – ugyanúgy, mint a nagybani valutaüzérkedés maga is. Azt is mondhatni, hogy ezek az ágazatok kiegészítik egymást, még ha valószínű is, hogy a velük foglalkozó maffiózók közt bizonyos munkamegosztás alakul ki.

A rendőrség eddigi tapasztalatai, valamint az ország gazdasági és közbiztonsági helyzetének romlása indokoltá teszi a kérdést: van-e hatóság, mely számot tud adni az országban tartózkodó arab állampolgárok számáról, foglalkozásáról, kapcsolatairól és ki-beutazgatásuk gyakoriságáról. A közvélemény méltán tarthat igényt tájékoztatásra minderről.

Kétségtelen, hogy a jogállamiság normáinak érvényesítése mellett nem könnyű feladat a hatékony ellenőrzést e téren megvalósítani. Azt az érvet azonban nehéz elfogadni, amelyet a 168 óra említett adásában dr. Kis László rendőr alezredek, az Országos Rendőr-főkapitányság idegenforgalmi osztályának a vezetője említett. Vagyis azt, hogy a rendőrségnek nincs elég embere a bűnüldözésnek ezen a területén.

Jól emlékszem rá, hogy amikor két-három évvel ezelőtt ártatlan szamizdat kiadványok üldözése során házkutatásokat tartottak, Talata Józsefnek az Égtájak között c. kiadvány szerkesztőjének az egyszobás lakásába hét rendőr és nyomozó hatolt be egyidejűleg. Demszky Gábort, az egyik nagyobb szamizdat kiadót olykor huszan is hajszolták egyszerre. Akkor nem volt hiány rendőrben. És nem tudok arról, hogy azóta számottevő létszámot leszereltek volna a rendőrség állományából.

Az az érv is nehezen állja meg a helyét, hogy a hatóságok kénytelenek volnának beengedni az országba, majd pedig eltűnni gyanús jövevényeket az arab országokból. Végtére is fennáll még a vízumkényszer ezek vonatkozásában. Jól emlékszem arra is, hogy néhány évvel ezelőtt miképp tagadták meg a hatóságok a beutazási engedélyt például attól a magyar származású svájci biológustól, akinek a tevékenységéhez semmiféle gyanú nem férhetett. Megtagadták és az elutasítást éveken át érvényben tartották pusztán azért, mert velem levelezett. Nem engedtek be, illetve kiutasítottak innen olyan osztrák újságíró is, akinek egyetlen vétké az volt, hogy a magyar ellenzék mozgalmairól tudósított.

Ha ártatlanokkal szemben, a kommunista rezsim vélt politikai érdekei védelmében szigorúan tudott fellépni a hatóság, akkor miért nem tud eljárni kétes tevékenységet folytató, gyanús idegenekkel szemben a közrend és közbiztonság védelmében?

Gadó György

A vállalat feldarabolási joga

(Elemző írásunk a 7. oldalon)

A Kossuth-címer legenda

(Címertani nyomozásunk a 8. oldalon)

Aki alfát mond, mondjon bétát is!

SZOCIFOGI

Akik még sohasem jártak szociális foglalkoztató intézetben, valószínűleg úgy képzelik, hogy ott betegek, látás és mozgássérültek, egyszerűen csökkent munkaképességűek dolgoznak, rossz körülmények között, kevés fizetésért. Nem sokat tévednek.

Az is logikusnak tűnik, hogy országunkban azok maradnak majd állás nélkül, akik nem tudnak megfelelő hatékonysággal termelni. Például az egészségkárosodottak. Aki nem dolgozik ne is egyék! – tartja a közmondás és ettől már csak egy gondolat a Taigetosz elmélet, amely szerint a sérült, a „hibás” emberre nincs szüksége a társadalomnak. Persze az élet nem ilyen könyörtelen. Szerencsére, mert potenciális egészségkárosodottak vagyunk valamennyien. Védelmükre – védelmünkre szolgál az úgynevezett szociális védőháló. Nézzük meg, hogyan!

*

Az első önálló szociális foglalkoztató az 50-es évek közepén létesült Budapesten. Azóta már közel 40 ilyen működik az országban. A Dátum olvasóinak most egy sikeres, jól működő

intézetet mutatunk be, a nagykanizsai. A 380 itt dolgozó több mint egyharmada megváltozott munkaképességű. Ez azt jelenti, hogy munkaképességük legalább 40%-osra csökkent. A másik harmadnak szociális problémái vannak. Családjukban olyan beteg gyerekek, vagy idősek élnek, akik állandó gondozásra, ápolásra szorulnak, így csak otthoni, bedolgozó munkát képesek vállalni. A többiek kiskeresetű nyugdíjasok, és 8 általánost végzett egészséges fiatalok, akik még nem tudtak elhelyezkedni választott pályájukon, így betanított munkásként dolgoznak. Ezek a gyerekek többnyire hátrányos helyzetű családban nevelkedtek. A rehabilitációs részlegben mozgássérült és értelmi fogyatékos fiatalok válogatói, csomagoló munkát végeznek. Az intézet igazgatójával, Mihalkó Lajossal beszélgetünk.

– Magyarországon megjelent a munkanélküliség. Egyik napról a másikra utcára kerülhetnek teljesen egészséges, szorgalmas, szakmájukat értő emberek is. Nem volna célszerűbb az egészségkárosodottak munkahelyeit eleve megszüntetni és részükre anyagi támogatást biztosítani?

folytatás a 3. oldalon

Támogató döntések Párizsban

A Közös Piac „kockázatot vállalt” amikor jelentős támogatásban kívánta részesíteni Lengyelországot és Magyarországot, de a párizsi megbeszélésen „a szolidaritás a politikai bölcsesség elé került” – jelentette ki Jacques Delors, az EK brüsszeli Bizottságának elnöke. – Amikor láttam, mi történik ebben a két országban, megerősödött bennem a meggyőződés, hogy vállalni kell ezt a kockázatot, nem szabad megállni az általánosságoknál. Bár hangsúlyozta, hogy a tanácskozásnak nem a konkrét döntések kidolgozása volt a célja, az EK már megkezdte a két ország támogatását és most közös politikai döntést hozott annak folytatásáról, feltételeiről. Az EK a most létrejött döntés alapján sürgeti a Valuta Alapot, hogy még az év vége előtt írják alá a szükséges dokumentumokat.

Az ilyen megállapodás „Magyarország számára lehetővé tenné, hogy túljusson egy nehéz korszakon, ami főként a jövő év elejére várható – hangoztatta Delors. Edith Cresson ismertette Párizs elképzeléseit a kelet-európai országok gazdasági korszerűsítésének célját szolgáló új bankról. Egy ilyen bank „minden európai számára nyitva állna” és mindenkit segítené, aki „kimutatta, hogy kész a demokratizálásra”. A bank alapítókéje egyelőre 11 milliárd dollár körül lenne.

Utalt arra is, hogy Franciaország módosítani kívánja az úgynevezett COCOM-listát, azoknak az áruciknek jegyzékét, amelyek a fejlett ipari országok hadászati okokra hivatkozva nem exportálhatók a kelet-európai országoknak.

Szókimondó francia sajtó

Hétfőn délelőtt megkezdődött a Román Kommunista Párt XIV. kongresszusa, 3308 küldött és több mint ezer meghívott jelenlétében. Nicolae Ceausescu, az RKP főtitkára üdvözölte a küldötteket és meghívottakat, majd Manea Manescu az előkészítő bizottság nevében előterjesztette a kongresszus napirendjét. Ezt követően Nicolae Ceausescu megkezdte több órás előadói beszédét, előterjesztette a Központi Bizottság jelentését.

tekkel és a szomszédos országok, mindenekelőtt a Magyarország elleni fenyegetésekkel? A francia sajtó a kongresszus kapcsán éles hangú bírálatokban foglalkozik a romániai helyzettel. A Le Quotidien de Paris „feketemisének” nevezi a pártkongresszust, amelynek egyedüli célja Ceausescu hatalmának további fenntartása. A lap szerint Románia „az éhség, a hideg és az éjszaka országa”, „a nők megalázásának országa”, „a mezőgazdaság halálának országa, kulturális sivatag és mindenekelőtt a Ceausescu család magántulajdona”.

A Le Figaro és a Libération egyaránt úgy értékeli, hogy a román vezetésben a kongresszus küszöbén nagyfokú idegesség mutatkozott, elsősorban a környező országokban végbe menő politikai változások miatt. A Le Figaro úgy vélekedik, hogy „a Kárpátok géniusza nyugtalan”, s a kongresszus küszöbén Bukarestben „gyakorlatilag rendkívüli állapotot vezettek be”. A francia lapok ennek kapcsán beszámolnak a román-magyar határon bevezetett beutazási tilalomról s arról is, hogy a bukaresti hatóságok francia újságírókat utasítottak ki az országból. A Le Parisien ezt úgy értékeli, hogy Ceausescu el akarja zámi az országot a peresztrojkanak a Románia szomszédjaira kiterjedő hatása alól és ezért mindenekelőtt „az átkozott magyarokat” akarja távol tartani.

Bush vétó – MNB reakció

George Bush amerikai elnök vasárnap megvétózta a kongresszus 14,6 milliárd dolláros külföldi segélyprogramjának törvénytervezetét, amelynek része a Magyarországnak és Lengyelországnak nyújtandó 533 millió dolláros keret is. A Magyarországnak és Lengyelországnak szánt segélyek sorsáról a későbbiekben fognak dönteni. A törvénytervezettel 15 millió dollárt juttatnának az ENSZ családtervezési programjához, amelynek keretében például támogathatnák Kínában az abortuszok erőltetését.

Elsősorban ezt ellenzi az amerikai elnök.

A hazai gazdasági és banki vezetők számoltak azzal, hogy az amerikai segélyprogram keretében Magyarországnak, illetve Lengyelországnak szánt 533 millió dolláros keret folyósítása késedelmet szenvedhet, és a segély engedélyezésének procedúrája Washingtonban elhúzódhat. Ezt Bartha Ferenc, a Magyar Nemzeti Bank elnöke közölte, reagálva Bush elnök vétójára. Szó sincs arról, hogy hazánk vagy Lengyelország nem kapná meg az ígért támogatást, így semmiféle kétségünk sincs afelől, hogy huzavonák után végül is jóváhagyják a segélytervet Washingtonban.

Prágai helyzetkép

Tovább mélyült a szakadék a CSKP és a vele szövetséges két kis párt, a szocialisták és a néppárt között a pénteki diáküntetésen történtek megítélésében.

A Csehszlovák Szocialista Párt teljes vezetősége, csehországi és szövetségi parlamenti frakciója a párt lapjának, a Svobodné Slovonak az első oldalán a pénteki brutális rendőri akciót élesen bíráló nyilatkozatot tett közbe hétfőn, a történetek azonnali kivizsgálását követeli, valódi és nyílt dialógusra hív fel. Állásfoglalásában tiltakozott a Csehszlovák Néppárt prágai városi vezetősége, melynek szövegét első oldalon közölte a Lidova Demokracie. Vasárnap rendkívüli együttes ülést tartott a hivatalos ifjúsági szervezet városi bizottságának és a városi főiskolai tanácsnak az elnöksége, közös nyilatkozatot fogadtak el, amely politikailag megfontolatlan lépésként élesen elítéli a rendőri akciót. A tanácskozáson úgy határoztak, hogy vizsgálatot kérve a csehszlovák főügyészséghez fordulnak. Egyedül a Rudé Právo és a csehszlovák szakszervezetek lapja, a Prace foglalkozott továbbra is a hivatalos álláspont szellemében a pénteki eseményekkel. A Rudé Právo „Határozottan a provokációkkal szemben” című vezércikkében azt bi-

zonygatta, hogy előkészített provokációról volt szó, amelyre már régóta készült. Prágában vasárnap este a C. noherni színházban tanácskozássra hívték össze azok a hivatalos és ellenzéki személyiségek, akik Polgári Fórum néven új politikai reformmozgalmat alakítottak. A tanácskozáson részt vevő emberek között Václav Havel, a Charta 77 vezető személyisége, Jiri Hajek volt külügyminiszter, Vaclav Malý katolikus ellenzéki aktivista, a művészeti és tudományos élet számos kiemelkedő személyisége, vezető újságírók. Jelen volt és támogatásáról biztosított a mozgalmat Jan Skoda, a Csehszlovák Szocialista Párt központi titkára. A résztvevők az éjszakába nyúlóan vitatták meg a követeléseiket tartalmazó dokumentumot, amelynek egyik szerkesztője Václav Havel. A mozgalmat egyebek között általános sztrájkra szólított fel, és követelte a prágai tavaszi elfojtásáért, az elmúlt évtizedek politikai hibáért felelős vezetők távozását. Havel hétfőn délelőtt nemzetközi sajtótájékoztatót tartott, ahol számolt be az új politikai mozgalmáról.

Prágában rendkívül feszült a helyzet, a főiskolások és a középiskolások egy része az utcákra vonult, délután négy órára újabb tüntetést hirdetett meg a Vencel térre.

Eufória Bulgáriában

A bulgáriai válatozások első szakasza a hét végén lezárult: a várokozástól némileg eltérően mégis Petar Mladenovot, a BKP KB új főtitkárát választotta az államtanács elnökévé a nemzetgyűlés. A vezetés úgy véli: hosszabb távol feltételül szükséges ezen a szinten is a párt- és az állami funkciók szétválasztása, ám a jelenlegi szakaszban az a fontos, hogy a mindenki bizalmát élvező Mladenov töltsen be mindkét tisztséget.

Kormányelnök-helyettes lett Sztojan Mihajlov, az egykori ideológiai KB-titkár, akit Zsivkov tavaly a KB-ből is kizárattott, a november 16-i KB-ülésen vették vissza. Ugyanakkor kizárták a PB-ből és a KB-ből Milko Balevet, Grisa Filipovot és Dimitar Sztojano- vót. A párt és a kormány minden vezető testületéből menesztették Zsivkov rokonait és kedvenceit. A közvélemény egyfajta eurófiában él: a péntek délután még a hivatalos szervek által összehívott gyűlés sem egészen szervezőik elképzelése szerint zajlott le. A nemzetgyűlést közvetítette a rádió és a televízió, s az ott látottak hatása alatt a gyűlés résztvevői már választást, új alkotmányt, a vezetésben még jócskán fellelhető dogmatikusok lemondását kezdték követelni – no, és persze a „Zsivkov-maffia” bírósági felelősségre vonását. A független szervezetek felhívására – ez már helyet kapott a televízióban is – közel százeken gyűltek össze vasárnap a Nevszki székesegyház előtti téren.

Nem kap pénzt a párt a JKSZ

A két kamarás jugoszláv parlament egyik háza, a Szövetségi Tanács nem szavazta meg Ante Markovic kormányának azt a javaslatát, hogy a szövetségi költségvetésből folyósítsanak 4,5 milliárd dinárt a JKSZ két hónap múlva sorra kerülő 14. kongresszus megrendezési költségeire. A JKSZ KB elnökségében mindenesetre meglepetést okozott a parlamenti határozat. Az első reagálások szerint ilyen körülmények között kérdésessé válik a kongresszus megtartása. Eddig az állampárt minden kongresszusát a párt-állam finanszírozta. A parlament megszokott elhatározása Jugoszláviában is az idők változását mutatja.

Nehéz az átkelés

Péntek reggeltől hétfő reggel 9 ezer 446 utasból 1421-et minden indoklás nélkül visszairányítottak a határtól a román hatóságok. Ezt Novák Balázs ezredes, a BM Határőrség országos parancsnokhelyettese közölte. Főként Nagylakon nehéz az átkelés, ahol hétfő reggel 95 kamion várakozott, Gyulán pedig 25. A biharkeresztes, a csengeri és a nyírábrándi határátkelőn viszonylag rendezett a forgalom. A hét végén egyébként 159-en jöttek át illegálisan Romániából Magyarországra.

Hétfőn kivonták Kisinyovból azokat a szovjet belügyi csapatokat, amelyek a november 7-én kirobbant – s három napig tartó – rendzavarások miatt vezényelték a moldvai köztársaság fővárosába. Hivatalos indoklás szerint a csapatok távozására a helyzet normalizálódása miatt kerülhetett sor.

Szabad iskolafenntartás Szabad iskolaválasztás

A jövőben szakítani kell az iskolafenntartás állami monopóliumával. Az új oktatáspolitikai koncepció leglényegesebb elemeit vázolta Glatz Ferenc művelődési miniszter. Az iskolafenntartói monopólium feladása az állam részéről azt jelenti, hogy mind magánszemély, mind társulati, illetve egyleti, mind egyházi intézmény alapíthat, illetve működtethet iskolát az állami iskolák mellett. Hogy egy adott település, község vagy város milyen típusú iskolában, milyen fenntartó révén oldja meg az ott élő gyermekek óvodai nevelését, iskolai oktatását, erről a helyi önkormányzat dönt a jövőben. Minden iskolafenntartó arányosan egyenlő mértékű támogatást kap: az állam nem az iskolatípusokat, hanem az ott tanulókat menedzseli majd. Ezért a kormányzat megállapít egy „fejkvótát”, amely minden magyar iskolába járó gyermeknek jár. Ennek összege tanulónként és évente 3–13 éves korig négyezer, 14–18 éves korban 39 ezer forint körül mozog. Az állami iskolák esetében egyébként az iskolafenntartó közösség jogait és érdekeit az iskolák irányában a megalakuló iskolaszékek képviselhetik majd. A készülődő nemzeti tantervet minden iskola a maga egyéni színének megfelelően egészítheti ki, de – függetlenül attól, hogy az állami, magán vagy egyházi iskola – figyelembe kell venni. Ez lesz az, amit számon kell kérni az állami érettségien.

Aki alfát mond, mondjon bétát is!

Szocifogi

folytatás az 1. oldalról

– Lehet rehabilitálni anyagi eszközökkel is, de a tapasztalat azt bizonyítja, hogy a munka az, amely ezeket az embereket életben tartja. Csak akkor érzik, hogy hasznos tagjai ennek a társadalomnak, ha dolgoznak.

– Nézzünk szembe a tényekkel. Valójában mennyire hasznos az a munka, amit végeznek?

– A köztudatban az van, hogyha valami megkapta a „szociális” jelzőt, az egyben juttatást is jelent. Ez nem így van. Intézményünk jellege és gazdálkodása kettősséget mutat. A szociális és nemes célnak tartott feladatok mellett eredményérdekeltségű gazdálkodást kell folytatnunk. Olyan terméket kell gyártanunk, amit el tudunk készíteni és el is tudunk adni. Ezt sokszor nagyon nehéz összeegyeztetni. Egyébként megalakulásunktól, 1976-tól kezdve nyereséggel dolgozunk. Minden eszközünk és berendezésünk saját tulajdon és még fejlesztésre is jut.

– Mit gyártanak?

– Fő profilunk a varrodai munka. Divatruházat, lakástextil, védő- és munkaruházat. Ez utóbbiból 40–50 ezret készítünk egy évben. Ezen kívül elektronikai összeszerelő részlegeink vannak, fénycsőgyűjtőket például mi gyártunk egyedül az országban. Nyomdánk van, boltot üzemeltetünk, saját és a társintézetek termékeinek értékesítésére. Minden olyan tevékenységgel foglalkozunk, amiben van fantázia.

– Mennyit keresnek itt az emberek?

– Az átlagkereset tavaly 3400 forint volt. Persze elég nagy a szórás. Míg a rehabilitációs részlegben egy értelmi fogyatékos fiatal jó, ha ezer forintot visz haza havonta, addig a varrodában nem ritka a 6–7 ezer forintos átlag. Figyelembe kell persze azt is venni, hogy itt 6 és fél óra a munkaidő.

– Nehéz ide bejutni?

– Egyes területekre igen. Az a problémánk, hogy egyre nehezebb olyan manuálisan elvégezhető munkát

szerezni, amit alacsony színvonalú képességgel is el lehet látni. A varrodába például sok embert fel tudnánk venni. Azok a férfiak viszont, akik 40–50%-ban elvesztették a munkaképességüket, nálunk sem igen tudnak elhelyezkedni. Mindenkit mi sem tudunk alkalmazni. Nemrég elnyertük a Rehabilitációs Alap pályázatát, 5,7 millió forintot. Ebből 4 milliót nem kell visszafizetni, a többi pedig hitel. Ennek fejében kötelezettséget vállaltunk arra, hogy még nyolcvan embert ellátunk munkával. Jövő év májusától ez meg is történik.

– Mi a legnagyobb problémájuk?

– Igen. Küzdünk egy országos problémával, egy kettősséggel. Létezik ugyanis az Alfa Ipari Vállalat, amely előnyt élvez velünk, szociális foglalkoztatókkal szemben. Ok mozgásséguilteket alkalmaznak. Ha mi megváltozott munkaképességűket foglalkoztatunk, akkor 45% bérányos dotációt kapunk, az ipari jellegű rehabilitációs célvállalatok – például az Alfa – pedig 250%-ot. Persze nem rájuk haragszunk mi, tudjuk, hogy erről nem ők tehetnek. Különbözik sem az a probléma, hogy ők kapnak sokat, hanem, hogy mi kapunk keveset. Így nem azonosok a versenyteltételek.

– Mi az oka ennek a különbségnek?

– Az, hogy rájuk más rendeletek vonatkoznak, ugyanis ők a Pénzügyminisztériumhoz és az Ipari minisztériumhoz tartoznak, mi pedig a Szociális és Egészségügyükhöz. Ezek a gondok minden szociális foglalkoztatót arra készítetnek, hogy próbáljanak ők is célvállalattá alakulni.

– Ez megoldható?

– Egy évvel ezelőtt még könnyebb volt, ma már elég nehéz. Felsőbb helyen azt ígérték, hogy dolgoznak az egységesítésen. Sajnos több éve tart ez a munka. Lényeges változás azonban nem történt.

Szücs Imre

A mellékelt fénykép Kiss Sándor munkája.

Címe: 1091 Budapest, Üllői út 173.

Polgári engedetlenségi mozgalom

A Katalizátor Iroda és a hozzá csatlakozó független könyvkiadók és könyvterjesztők, valamint az alábbi ellenzéki szervezetek és személyek tiltakoznak az ellen a Fővárosi Tanács által érvényesítendő gyakorlat ellen, amely megtöltja Budapestet, a Belváros forgalmas pontjain a könyvárusítást közterületen. A könyvárusók között folytatott érdeklődés után bizonyosnak látszik, hogy csak kivételezettek szűk köre kap árusítási engedélyt. A rendelkezések ellenére működnek illegális árusok, akik a napon-ta kirótt bírságok ellenére is kitartanak standjaik mellett. A kialakult helyzetet méltatlannak és kaotikusnak tartjuk, amelynek fenntartása csak a korrupcióból hasznot remélő bürokráciának és az engedélyezési hatalmával visszaélő különböző hatóságoknak áll érdekében. Értetlenül állunk az előtt a tény előtt, hogy a rendőrségnek is jogában áll elbírálni a könyvárusítás céljából igényelt járdaterület használatba vételét.

Javasoljuk a jelenlegi rendszer nagyfokú egyszerűsítését és a rotáció elvén alapuló közterület-használat bevezetését. Javaslatunknak azzal kívánunk nyomatékot adni, hogy polgári engedetlenségi mozgalmat indítunk, és a kerületi tanácsok által mondvacsi-

nált indokok alapján elutasított kérelmeinkben megnevezett helyeken árusítani fogunk, büntetés és csúszópénz fizetésére nem vagyunk hajlandók, de a jogos közterület-használati díjat az árusítás megkezdésének időpontjától megfizetjük, amennyiben a tanács az árusítási engedélyeket kiadja. A cenzúrát csak félig győztük le, amikor szabadon kinyomtatunk egy könyvet vagy lapot, azt el kell juttatnunk az érdeklődő olvasókhöz. Nem hagyhatjuk, hogy az utcai könyv- és lapterjesztés a bürokrácia és a piaci maffia kezébe kerüljön. Adófizető polgárai vagyunk e nemzetnek, nem alattvalók, akikkel szemben a hivatal kegyet gyakorol. A hivatal dolga a lehető legkedvezőbb feltételek mellett intézni a polgárok ügyeit, az egyének, társítások és a közönség megelégedésére. Nyilatkozatunkat és engedetlenségi akcióinkat abban a reményben indítjuk útjára, hogy a jelzett problémák mielőbb megnyugtató megoldást nyernek, és nem csupán az ellenzéki politikáláshoz, hanem az ellenzéki gondolatok terjesztéséhez sem kell különösebb politikai bátorság, hiszen természetes részévé válik mindennapi létünknek.

Érkezett: harminckét neves közéleti személyiség aláírásával. (szerk.)

Lelkiismeret-furdalás nélkül?

Mazán Mátyás, a Békéscsaba Városi Tanácsának elnöke a következő helyesbítő nyilatkozatot küldte el lapunk szerkesztőségébe:

„Tekintettel arra, hogy a Békéscsaba városáról készített összeállítás anyagfelvétele során a lap nálam megjelenő munkatársainak interjút nem adtam, a mégis megszülető írást át nem nézhettem, el nem hangzott ki-jelentések, tárgyi tévedések jelentek meg a Dátum 1989. november 10-i számában a Honkóstoló rovat A tanácselnöknek nincs lelkiismeret-furdalása című írásában.

A bundaügyről folytatott beszélgetéskor nem tettem olyan kijelentést, miszerint a helyi vezetők a helyi költségvetésből később már lopkodtak mind nagyobb részt. Ez ellentmond az ellenük felhozott vádnak, amelyben jogerős bírósági ítélet még nem született. Helytelen az a megállapítás is, miszerint a megválasztásom után elrugaskodott az ellenzék egy része, felszólították az egész testületet és az apparátust, hogy mondjon le’.

A valóságban a városban működő ellenzéki szervezetek részéről ez a felszólítás a megválasztásom előtt hangzott el a korábbi tanácselnök visszahívását követő tanácsülésen. Úgy vélem, igen nagy különbség, hogy egy általam vezetett testületet, vagy egy tanácselnök nélküli testület szólítanak fel lemondásra.”

*

Ha egy város polgármesterével békességben él együtt, annak csak

örülni tudunk. Vélhetően Békéscsaba-ban így van. Az idegen sem tapasztalt mást, felkészülten és segítőkészen fogadta a városi tanács elnöke. A jó benyomást erősítette az az őszinteség, amellyel nyilatkozott hasznos háttér-információkat adva a település múltjáról, jelenéről, tendenciáiról, programunkat is segítve, sőt személyes véleményét, gondolatait is megosztva a végig jegyzetelő – kérdező –, bizonyos dolgokat pontosító újságírókkal.

Ez utóbbi momentum nem érdem, csupán egy utólag el nem hanyagolható tény, hiszen ezzel bizonyítható a két fillános mellett, mi is hangzott el a több, mint egy óras beszélgetésen. Miközben Mazán Mátyás nem utalt egyszer sem arra, hogy véleményét a nyilvánosság előtt nem vállalja, kizárólag hatszemközti oszítja meg velünk. Ami ugyan nem jelentett volna nagy meglepetést, hiszen az elmúlt pályán eltöltött évek alatt megszámlálhatatlanul sok beszélgetésen hangzott el ez az igény. Mint ahogy az is, hogy bárki megtekintse az általa elmondottakat közlés előtt. Ez a sajtótörvény által nyújtott jog védelmet ad a nyilatkozónak és újságírónak egyaránt. Igaz, az utóbbi időben talán gyakrabban előfordul, hogy nem élnek vele, a régi ismeretség, a bizalom és a szabadabb szellem okán. Az emberek vállalhatják és vállalják a hivatalos elvárástól esetleg különböző véleményüket is. Lelkiismeret-furdalás nélkül.

Takács Zsuzsa

Miért adjunk le érvénytelen szavazatot?

Az 1989. november 26-i népszavazás sajtókampánya „új” és „váratlan” fordulatot vett: november 15-én a magyar sajtó közzétette a keresztény és nemzeti „szellemiségű” MDF „Nyilatkozatát”, amely bojkottra mozgósítja a szavazni nem hajlandó és a dolgok feletti érdektelensége miatt amúgy sem akaró – az Alkotmány új szövege szerint már nem „dolgozó” – Népet. Nagyon megkésve, de talán még nem egészen későn, érdemes lenne elgondolkodnia a Tisztelt (már aki által „tisztelt”) Olvasónak arról, hogy miről van szó.

A népszavazás 4 kérdésben kéri a „nép” véleményét:

1. A párt-erőviszonyokat „tükröző” új országgyűlés által közvetve választassék-e meg az új – büszkén mondhatjuk – Magyar Köztársaság Elnöke (avagy közvetlenül)?

2. Szűnjön-e meg a volt kommunista párt volt ál-rohamosztaga, a Munkásörség?

3. Tiltsák-e meg a munkahelyi párt-szervezkedést?

4. Számoljon-e el az MSZMP ill. ennek „jogutódja” a vagyonával?

A különböző pártok álláspontja e kérdésekkel kapcsolatban egyértelműen a következő:

– SZDSZ, FIDESZ, FKgP: Igen

– MSZP és tartozékai: Nem

– MDF: a népszavazás bojkottja.

Mindmáig tisztázatlan – és ez nem véletlen – e kérdések valóságos értelme és az, amit e kérdések eltakarnak. Röviden erről a következők mondhatók el:

1. A Magyar Köztársaság Elnökének megválasztása aktuálpolitikai probléma: az SZDSZ kampánya a volt

MSZMP (ma MSZP) jelöltjének valós esélyessége ellen irányul. De az MSZMP (MSZP) jelöltje, Pozsgay Imre népszerűsége rohamosan csökken. Ezért az MSZP ragaszkodása az „nem”-hez egyértelműen alkalmazkodásképtelenségének bizonyítéka. Jelen pillanatban ugyanis az elnökválasztás időbeli kitolása lenne elemi érdeke.

Az SZDSZ aláírásgyűjtő kampányát két motívum mozgatta: az egyik Pozsgay már csak volt esélyeinek csökkentése, a másik az ország szellemi potenciálját tömörítő protopárt azon törekvése, hogy kitörjön elit-jellegéből fakadó elszigeteltségéből. Ez utóbbi törekvés sikerrel járt (lásd az I. országos küldöttértekezletről készült euforikus tudósításokat a „vidék” meghódításáról), de kétséges, hogy egy „Kacska” színvonalú kampány hosszú távon mit jelent egy baloldali liberális elkötelezettségű mozgalom hitelessége szempontjából.

2–4. Az itt szereplő kérdések olyanok, amelyek maguktól megoldódnak hosszú távon. A Munkásörség egy nem monopolhelyzetű párt esetében átalakul „R”-gárdává (Ilyen minden pártban van, igaz fegyverek nélkül!). A munkahelyi párt-szervezkedést semmi nem különbözteti meg a lakóhelyi-től, azon a marxista reflexen kívül, hogy a munkásosztály a nagyüzemi munkaszervezeti forma miatt válik szervezett erővé. A pártvagyonnal való elszámolás követelése pedig a 100 millió forintos „politikai pártok támogatási” alapja körüli huzakodás fényben egyszerűen nevetséges.

Az SZDSZ és a FIDESZ a kérdé-

sekre adott válaszaival következetes: rendszerváltást akar, s úgy véli, e váltásnak ezek feltételei. A meglepő az, hogy az e két szervezetben fellelhető rendkívüli intellektuális municiót érdemtelen tügyekre pazarolják.

Nem arról van szó ugyanis e követelésekben, hogy a magyar társadalom működésmódját kell megváltoztatni, hanem arról, hogy a működésmód néhány intézményesült formáját kell megszüntetni. Attól ugyanis, hogy megszűnik a Munkásörség, még nem válik plurálissá a társadalom, megőrzi hierarchikus szerkezetét és ezért bármelyik párt megteremtheti saját – akár fegyveres – roham-szervezetét. Attól, hogy az MSZMP nem szervez munkahelyi pártstruktúrát, aktuális hatalmi monopóliumának egy eleme megszűnik ugyan, de a munkaviszony hierarchikus szerkezete miatt bármely párt megteremtheti saját munkahelyi szervezeteit; s ugyanakkor a lakóhelyi szervezetek is képesek befolyásukat érvényesíteni egy olyan társadalomban, amely a patrónus-kliens kapcsolatokon épül fel, mely kapcsolatokban szimbolikus vagy egyéb értékek minden érintett számára előnyös „cseréje” folyik. A pártvagyont illetően nevetséges egy évi 700 milliárd forintos költségvetés és a tragikus gazdasági válság mellett a költségvetés töredékét kitevő értékről vitatkozni. Arról nem is beszélve, hogy a Hankiss Elemér által elemzett „Nagy Koalícióban” az ún. demokratikus ellenzék ugyanúgy tőkésíti korábbi kitüntetett politikai helyzetét, mint a hatalom levetített karrieristái.

Végül: az elnökválasztás módját és

az „erős-gyenge” elnöki pozíciót még az olyan ragyogó gondolkodók, mint Schmidt Péter is összekötik egymással. Holott a társadalomtörténetben minimális mértékben – mondjuk Bibó Istvánt azért olvasó-ismerő gondolkodó lények számára is teljesen nyilvánvaló, hogy egy köztársasági elnök „ereje” nem jogilag körülírt pozícióján múlik, hanem azon, hogy a társadalom kiépítette-e azokat a szervezeteket és mechanizmusokat, amelyekkel meg tudja akadályozni egy számára elfogadhatatlan elnöki döntés végrehajtását, vagy ki tudja kényszeríteni egy általa konszenzusos úton kialakított álláspont elnöki döntéssé válását. Ne legyenek illúzióink: a Watergate-botrány nem azért vezetett Nixon bukásához, mert az amerikai jogállamiság tökéletes, hanem azért, mert az amerikai társadalom – azzal együtt, hogy „egydimenzióssága” miatt manipulálható és manipulálták is – a de Tocqueville által leírt módon szerveződik és működik. A magyar társadalom ezzel szemben a kölcsönös szivességeken alapuló kölcsönös lekötelezettség és a korrupció intézményesült elvein épül fel, s ezeket az elveket a népszavazás kérdései meg sem pendítik.

Mivel nem a valós kérdéseket tetik fel, ezért kézenfekvő a szavazástól való tartózkodás. Az MDF új nyilatkozata viszont a távolmaradást az MDF támogatásaként tüntetné fel. Ezért az egyetlen olyan szavazói magatartás, amely a fenti gondolatmenetet tárgyalási alappal tekinti: el kell menni, de érvénytelen szavazatot kell leadni. Bármely más viselkedés a magyar dolgozó nép politikai éretlenségének bizonyítéka lesz.

Tóth László

DÁTUM politikai totó

Próbajáték

A jövőben szeretnénk rendszeresen lehetőséget adni tisztelt olvasóinknak arra, hogy latolgassák, vizsgálgassák, értékeljék a politikai eseményeket. Erre való volna a most bemutatott játék, melyen természetesen nyerni is lehet majd. Első alkalommal, a próbajátékon napjaink legizgalmasabb eseményéről, a vasárnapi népszavazásról teszünk fel kérdéseket, melyre adandó válaszait a kérdések sorszámával megjelölve postai levelezőlapon adják föl szerkesztőségünk címére, legkésőbb szerdán. A mostani alkalommal a nyertesek között bizonyos uraságoktól levett holmik, nevezetesen munkásör-fel-szereléseket, kitüntetések sorsolunk ki.

Kérdéseink:

1. A választásra jogosultak hány százaléka vesz részt a szavazáson? %

A szavazók hány százaléka szavaz *igen*-nel a négy kérdésre:

2. Csak az országgyűlési választások után kerüljön-e sor a köztársasági elnök megválasztására? %

3. Kivonuljanak-e a párt-szervek a munkahelyekről? %

4. Elszámoljon-e az MSZMP a tulajdonában vagy kezelésében lévő vagyonról? %

5. Feloszlássák-e a munkásörséget? %

A kérdésekre adandó válaszoknál a százalékarány megjelölésében + – 5% eltérést engedélyezünk.

Csiba te!

Nyugtathatnám magamat, de nem lehet, hiszen itt már megint csalás veszélye áll fent! Nem kell kopogtató cédula mondja fő illetékes Csiba Tibor, elég a személyi igazolvány is, hogy valaki szavazhasson vasárnap. Erről azonnal a hajdani kékcédulák jutnak az eszembe, melyekkel – mint köztudott – több helyen is lehetett szavazni. Magyarán: egy személy többször is voksolhatott. Mint ez akkor is, most is óriási veszélyeket rejt magában. Lapunk hasábjain kifejtette a szakértő jogász, ha a szavazásra bocsátott kérdésekre a *nem* válasz lesz a több, akkor a már legutóbb rájuk vonatkozóan hozott törvények hatályukat veszítik. Azaz nem kell felszámolni a munkásörséget, vagy nem kell az MSZMP vagyonnal elszámolni, és a pártoknak a munkahelyekről sem kivonulniok. Félő, hogy a *nem*-esek aktívabbak lesznek mint az *igen*lők, és majd ki-be járkálnak a személyi igazolvány nyitotta kiskapukon, azaz a szavazóhelyiségek ajtajain.

Most nem akarom az SZDSZ-t szidni, hogy milyen veszélyek előtt nyitott vagy nyit fel zsilipeket. A lényeg egy: a népszavazásból tisztességesen és főleg győztesen kell kikerülni.

Az *igen*-ek győzelmével. Győzni még lehet. De a tisztesség?

Mindenesetre az már tény, hogy a nem régen felesküdtött választási stábnak a hitelét azokkal a kopogtató cédulákkal együtt elfújta a szél, mik az avarral kavarnak őszbefaradt fák alatt. Vezetőjük határozatlan, kapkodó, zavart. Olyan ember benyomásait kelti, mint aki nem a maga ura.

Így vagyunk az első magyarhoni népszavazás előtt. Próbálgatom mondogni: népakarat, most kiáll a nemzet, egységesen, együtt dobbanó szívvel, mi akarjuk, mi a magyar nép... De ugyanúgy vagyok – s mint értesültem még sokan mások is –, ahogy a köztársaság kikiáltásával voltam. Nem bízsergetnek megható, fennkölt érzések. Nélkülem, nélkülünk a köz nélkül kiállották ki a köz társaságát, és félő, hogy a nép nélkül bonyolódik a népszavazása is. Földről jönnek még mindig ezek a dolgok, de nem úgy mint ahogy az Isten áldása. Hogy is mondta Széchenyi? Hol becsület nincsen, ott Istennek minden ajándéka keserű.

Czakó Sándor

A párt kommunista jelző nélkül

Miről ír a jugoszláv sajtó?

A Mladostban olvasható dr. Dragan Veselinov fejtegetése „A párt kommunista jelző nélkül” címmel. A szerző szerint „A kommunista párt ma azt kockáztatja, hogy a jövőben szembekerül a kiábrándult lakossággal, ha nem tesz meg egy lépést, amely a jövő szempontjából már ma látható” – majd így folytatja: „Valószínűleg fel kell hagynia statutumbeli kiterjedtségével a gazdaságban, a politikában, a hadseregben, az egyetemeken, az iskolákban és más helyeken. Szakítania kell a demokratikus centralizmus, a ki nem váltott osztályharc kiváltásának, a permanens hadiállapot és az emberek félig militarista képzésének elvével, azzal, hogy a lakosságot állandóan az árulástól való rettegésben tartsa. Szakítania kell a politikai perekkel, azok elmarasztalásával, akik szabadon kifejtik nézeteiket és álláspontjaikat... Ha a kommunista párt ezt valóban megteszi, több esélye lesz a túlélésre s arra, hogy sikeresen megküzdjön a többi politikai erővel. De előbb ehhez fel kell áldoznia egész kommunista programját, amelyben még mindig nyugszik... Ennek a pártnak többé nem szükséges a kommunista nevet sem viselnie. Elhagyhatja azt bizonyos lélektani előnyök érdekében de tevékenységének másmilyen tartalmi valószínűleg másmilyen elnevezést követelnek meg.”

Dr. Dragan Veselinov szerint a változásokra leghamarabb Szlovéniában kerülhet sor.

*

A Vecsernie Novosztyi a politikai ügyekben elítéltekről ír. A lap közlése szerint június 30-i adatok szerint Jugoszláviában összesen 399 politikai elítélte tartottak nyilván az adott időpontban, köztük a legtöbb (261) ellenséges tevékenységre való társulás miatt volt börtönben. Zömmel 5-től 10 évig terjedő börtönbüntetéseket kaptak, míg nemzetiségi megosztásuk a következő volt: 2 cma gorac, 33 horvát, 4 macedon, 8 szerb, 3 muzulmán, 1-1 bolgár, magyar és jugoszláv, 7 cigány és 338 albán. A 392 férfi és 7 nő között a legnagyobb számban diákok, és egyetemisták vannak, a legtöbbben középiskolai végzettségűek.

Az újvidéki Magyar Szóból megtudható, hogy Zomborban az utcán árulják a szeret, tonnánként 2 millió (új) dinárért. Ugyanitt a feketepiac két érdekességére figyeltek fel az emberek az elmúlt hetekben. Szabadka után Zombort is megrohanták a szovjet turisták (akiknek Jugoszlávia pillanatnyilag kész aranybánya, miután államközi megállapodások révén nem rubellel, hanem kliringdevizával, dollárral vásárolnak. A szerk.) Elsősorban deviza iránt érdeklődnek, és minden árat megadnak érte. Ezért sok helyen vásárolható olcsó halkonzerv, sajt, babakocsi, kommersz műszaki áru.

A szovjetek ellepték a falvakat is, amelyekben szintúgy kialakult a tiltott kereskedelem. Amint megjelenik egy-egy gépkocsi, azonnal tucatnyi-an állják körül.

(Időközben Szabadkán, a helyi Hitelbank leállította a szovjet – egyenként 30–60 millió új dinárra szóló – kliringcsekkek beváltását. Hasonló lépésre szánta el magát a Jugobanka kirendeltsége is.)

A Danas egyik kommentárjában a kosovói helyzettel foglalkozik. „A szerbek lelkük mélyén tudják, hogy Kosovót már visszavonhatatlanul elvesztették.” – írják egy szerb vezető kijelentésére hivatkozva. „A szláv lakosság kitelepülését lehetetlen megállítani, és ugyanígy lehetetlen kikapcsolni az újabb és újabb albánok születésének milliós gépezetét.”

Drazsen Vukov Colic, a lap főszerkesztője szerint ez a kijelentés Pristinában, egy sikertelen tanácskozás szünetében hangzott el, amelyen nem kevés önámítással próbálták meg ismét bebizonyítani, hogy Kosovóban minden sokkal jobb lenne, ha egyes szlovéniai és horvátországi lapok nem bíztatnák a vereséget szenvedett szeparatista és nacionalista albánokat. Holott Pristina bejűzítésének, Kosovó libanonizálásának, Jugoszlávia kosovóizálásának nem ez az igazi indoka – állítja a szerző. Sokkal inkább a bosszúálló politikai héják, a volt oligarchák végzetes mulasztásai, és a mindent áttörhetetlen párt- és rendőrségi páncélba szorító funkcionáriusok a romlás és a rombolás előidézői.

(thf)

Közleményecske

Az MSZMP felső vezetését az SZDSZ-FINESZ terheli leginkább. A túlterhelés miatt az egyik vezető biztosítékát ki is vágják, és a felső vezetés megsérült, sőt nem kizárt a szakadás sem! A központ jelezte is a hibát, hiszen az egyik „M” sokáig (több mint harminc évig) villogott, de végül is kiégett. Az ott dolgozó MUNKÁSOK éhségsztrájkba kezdtek, mert a Pereczet kissé Nyersnek találták.

Az MDF viszont megkísérli az átkapcsolást az alsó vezetékekre. Az igaz, hogy így nem lesz BOS-éhes ARAM, de legalább leszerelik az egyen (és így) áramú fogyasztókat és helyettük bevezetik a VALTÓkat, mert ezáltal szabad, független fogyasztókat kapcsolhatnak be a keresztény Európa BÉRkeringésébe. Ebből következik, hogy létrejön az Egyesült ARAMokkal való zavartalan kooperáció, valamint KIVILAGOSÍTIK az egész KGestét is!

Budai Kulcsár János

Dátum vitaiskola

Vezeti: dr. Bóra Ferenc

A vita fázisai

Első fázisban először a saját nézete kialakítására és kritikai jellegű áttekintésére kerül sor. Fontos, hogy az egyének és csoportok tisztázzák, milyen álláspontot képviselnek. Ehhez szükséges, hogy nézeteiket az adott témáról pontosan körvonalazzák. Ha a vitapartnernek egymás nézeteit ismerik, átgondolandó, hogy milyen azonosság és különbség fordul elő a nézetek között. Eltérő nézetek esetén keresik azokat az érveket, amelyek ellenfeleik nézetei ellen szólnak. Tényekkel, következtetésekkel kívánják ellenlábasaik nézeteit és állásfoglalásukat megingatni, és saját nézeteiket elfogadtatni. Az előkészület időszakában a vitázni szándékozók felkészülnek saját nézeteik bizonyítására. Ebben az esetben döntő jelentőségű, hogy az adatok a valóságból merítettek legyenek, a tények objektivitásához se férjen kétség, a bizonyítások érvei meggyőző hatást váltanak ki, indoklásaik az okozat összefüggéseit tartalmazzák, állításai igaz voltához kétség ne férjen.

Második fázisban a vitapartnerre figyelés megköveteli, hogy véleményét türelmesen, teljes odafordulással, közbeszólás nélkül hallgassa végig az, aki hozzászólásra vállalkozik. Csak így vehető észre az érvelés gyengeségei – a kritikus pontok –, s a logikatlanságok és a hibák. Kérdésekkel ezekről a hibás részekről kérhető mélyebb indoklás. Az ellenfél éppen erre nem képes, hiszen a vélemény gyenge pontjait azért lehetett felfedezni, mert az adatok, tények, érvek nem alkottak logikus egységet. Megtalálhatók tehát azok a részek és törések, melyek a hibákból következnek. A magyarázkodás elbizonytalanítja a vitapartner. Ekkor elérkezett az idő a hibás vélemény megdöntésére és ki lehet fejteni – kellő érvekkel – a helyes álláspontot.

Ellenfeleink által elhangzottakkal össze kell vetni saját tapasztalatainkat és ismereteinket: ez erőfelmérésre biztosít lehetőséget. Így megteremtődik a valósággal való szembesülés, melynek alapja a konfliktushelyzet. Mások érvelésének meghallgatása után ismét felül kell vizsgálni a nézeteinket abból a szempontból, hogy véleményünk továbbra is fenntartható, megváltoztatható vagy kiegészíthető.

Amikor a vélemények szembesülnek és összezsápnak, az álláspontok egyrésztől meginoghatnak, eltűnnek a vitázók tévedhetetlenségbe vetett hite, másrésztől megerősödhetnek a vitapozíciók, melyek magabiztossá, határozottá, önértékessé tehetik a vitázókat. Az érvelés elkerülhetetlen akár előnyös, akár előnytelen helyzetben van a vita résztvevője. Sikerét, vagy a sikertelenségét befolyásolja, hogy reálisan képes-e érvelni, s e tevékenységének középpontjában a feladatorientáltság és a gyakorlatra összpontosítottság áll-e.

Aki a vitában mások előtt állást foglal, kockázatot és felelősséget is vállal érveit. A képzett és homogén közösségben folytatott vitában az érvek helyessége nagy elismerést, a helytelen érvelés és a nézetek feladása presztízvesztést jelent. A megbízható ismeretekkel rendelkező vitázók számára lehetőség nyílik a valóság elemzésére.

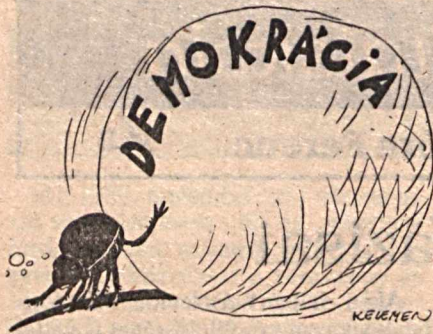
A meggyőzés a vita speciális összetevő eleme, melynek célja, hogy a résztvevők szakítsanak hibás nézeteikkel, s önszántukból vegyék át azokat az álláspontokat, amelyek az újat, a korszerűt, az igazságot tartalmazzák. Ezeket építsék be saját nézetrendszerükbe, s változtassák meg eddigi gondolkodásmódjukat és magatartásukat. Csepeli György a meggyőzés fogalmáról a következőket írja: „A meggyőzés éppen olyan közlési folyamat, mint bármely beszélgetés vagy levelezés. A meggyőzés esetében azonban a közlő kitüntetett szerephez jut, hiszen ő eleve meghatározott hatást akar elérni a befogadóban, s célja érdekében alkalmaznia kell a meggyőzés eszközeit.”

Mindaz, ami a vitában elhangzott, a vitavezető feljegyzéssel képes emlékeztetben tartani. A reflexiónak ez az alapja, hiszen a feljegyzés segítségével lehet a vitán elhangzottakat összefoglalni. Mit jegyezzünk fel a vitáról? Elsősorban a lényeges – fontos – véleményeket, érveket csoportosítja és összegezi a vitavezető. A bizonyítottan helyes, a tények és érvek nélküli álláspontokat, a lezáratlan kérdéseket egyaránt célszerű lejegyezni. A vitát vezető személy a legjobbnak vélt módon végzi el a vitában elhangzottak rögzítését, sablon erre nincs. Az egymás után következő témák, elhangzottak sorrendje szerint, feltett kérdések (felvetett problémák) sorrendjében, a lényeg súlya szerint, fontossági szempontok figyelembevételével stb. lehet feljegyzést készíteni.

Egyéni megoldásokat célszerű alkalmazni: rövidítések, kicmeléseket, jelrendszert, táblázatokat, sorrendiségre utaló jelzéseket, szó szerinti és értelemszerű idézeteket: bármely megoldást, mely a zárszót, az utólagos elemzést logikussá és reálisá teszi.

Szende Aladától idézek: „A vita végeztével (amikor már senki sem kíván hozzászólni), illik meghallgatni a vitavezető összefoglalóját. Ő pedig – ugyancsak a vitaillemtől vezérelve – szabatosan megfogalmazza a meggyőzést, a határozatot. Utána azonban meg kell engednie, hogy ehhez is hozzászólhassanak. A módosító javaslatot – ha nem ellenkezik a közös állásponttal – el kell fogadnia...”

Dr. Bóra Ferenc

Először úgy hiheztük: vihar egy pohár vízben az a vita, ami kitört az MDF és az SZDSZ helyi prominens képviselői között Veszprémben. Am mire véget ért a szövtálas, kiderült, hogy a lekicsinyelt „víz” még annál is kisebb: egy csepp csupán. Az a bizonyos, amelyben benne van a tenger...

Október közepén kezdődött, akkor amikor az országos tömegkommunikációban még csak óvatos elhatárolódások, udvarias bókokkal fűszerezett bírálatok hangzottak el a két legbefolyásosabbnak tartott ellenzéki tömörülés között. Egy kis példányszámú független Veszprém megyei hetilap, a Rege interjú közölt dr. Szabó Tamással, a Magyar Demokrata Fórum országos elnökségének tagjával. A veszprémi közgazdász (akkor még) szokatlanul kemény szavakkal foglalt állást az MDF és az SZDSZ között kibontakozó nézeteltérések ügyében. „*Historikus hecckampány indult el Pozsgay Imre ellen*” – állította már első mondatában, s így folytatta: – „*És az utóbbi időben ilyen, hasonló lejárására törekednek a Magyar Demokrata Fórumnak, pláne azt követően, hogy sorozatban, s nagy szavazataránnyal megnyerte az időközi országgyűlési képviselőválasztásokat.*”

Afelől sem hagyott kétséget dr. Szabó Tamás, hogy kik állnak a „hecckampány” mögött. „*Az SZDSZ járhatja le szervezetünket*” – állítja már címében is a Rege cikke. „*En ezt a támadást tulajdonképpen előrehozott választási csatározásnak tartom, igaztalan dolgok állításával való feltűnősködésnek. Egy elég magabiztos MDF és az egészen kicsi és csupán szűk rétegeket elérő szervezetek csatájának* – mondta dr. Szabó. – *Úgy vélem, hogy a kicsi ezzel fel akar kapaszkodni a nagy háttára.*”

Kemény szavak, mondhatni gorbák, de eddig legalább tények értelmezésénél maradt meg a nyilatkozó. A továbbiakban azonban nem riadt vissza némi denunciaciótól sem. Közös nevezőre hozta az MSZMP és az SZDSZ vezetőit, kijelentve: „*Nem vitás, hogy mindegyik erő egy szűk elit uralmának a megteremtését óhajtja.*” „*Közös nevezőre hozza – azon az alapon, hogy évekig együtt dolgoztak – Nyers Rezsőt és az SZDSZ-es közgazdász Tardos Mártoni, s hozzájuk csapja – azon az alapon, hogy hivatalában utóbbinak beosztottja – Lengyel Lászlót is.*”

A cikke a hetilap következő számában egy veszprémi kisvállalkozó, Gál Zoltán, a Szabaddemokraták Szövetsége országos kisvállalkozói tagozatá-

MDF kontra SZDSZ Veszprémben

Vihar egy pohár vízben, vagy csepp a tengerben?

nak szervezője válaszolt. Szerinte az MDF elitlista uralommal ijesztgető vádjai csupán hiányt lepleznek: saját programjuk hiányát. Az MDF eddig csupán a különböző ünnepeken bizonyított valamit – állítja Gál Zoltán.

– *De például itt, a megyében is túlságosan belebonyolódtak a Pap János-ügybe, pedig nem kéne már dögölt oroszlánokat rugdalni... Szóval, ez az állandó erkölcsi felháborodás-szítás a jellemző a működésükre.*”

Tényekkel cáfolja ezután az SZDSZ „kicsiségét”, emlékeztetve arra, hogy az időközi választások MDF-sikerei az ellenzéki kerekasztal támogatásának köszönhetőek, s kijelenti: „*Az MDF túlságosan is magabiztossá vált, túl korán megindította a maga választási hadjáratát. Ennek érdekében pedig úgyszólván háromhetenként változtatja álláspontját a különböző kérdésekben, mint a piaci kofa.*”

A „*piaci kofa*” szókapcsolat kiemelése e cikkben tőlem származik (a szerző, de sajnos a Rege szerkesztője is jónak látta – vagy legalábbis hatásosnak – a cikk címéül kiemelni, hogy „*Az MDF olyan, mint a piaci kofa.*” Mint látjuk majd, e kitétel utóbb érdemén felülő figyelmet kapott – most azonban még térjünk vissza néhány mondat erejéig az SZDSZ kontrapunkcéhoz! Amelyben a kisvállalkozó kifejté még az SZDSZ álláspontját arról is, hogy az ellenzék korábbi megállapodását épp az MDF rúgta fel, mert mindenáron hatalomra tör. Pedig – figyelmeztet búcsúzóul – *az trók és a költők politizálása pótcselekvést jelent.*”

No, eddig még el lehetett volna intézni az egészet azzal, hogy a csúcson zajló hatalmi játékokat némely szókimondó „vidéki gyerekek” verekedéssé fajultatták, bár *elgondolkodtató, hogy mindkét vitázó tagja volt szervezete valamely országos szervének is.* Az álláspontok elhangzottak, leírtak, döntően az olvasó. Jómagam, olvasói minőségemben úgy érzem, hogy *ügyetlen támadásra ügyes visszavágás született.* Am úgy érezhette az MDF is, mert *nem hagyta annyiban a dolgot.* A hetilap következő számában már nem interjúformában, hanem – jó szokásukhoz híven – nyilatkozatban támadnak Gál Zoltánra. „*Válaszol az MDF*” – állítja a cím, már ezzel is félrevezetve, hiszen nem válaszról, legfeljebb viszontválaszról lehet szó az ügyben. Az írást azonban nem dr. Szabó Tamás jegyzi, hanem egy másik „*dr.*”, Horváth Balázs ügyvéd, a veszprémi szervezet vezetője, a háromoldalú egyeztető tárgyalások résztvevő-

Rekontra, mordkontra... csillagos ég?

je, az ellenzékot megosztó megállapodás egyik létrehozója. Meg sem említi dolgozatában Szabó doktort, megelégszik azzal, hogy kioktassa a vitakultúra alapelemeire Gál Zoltánt és az SZDSZ-t. Legyünk igazságosak: meg is mondja, hogy nem vitacikket ír, hiszen „*Távol áll tőlünk, hogy G. Z. állításaival perbe szálljunk, ily stílus mellett nem vagyunk vitapartnerek, ez a hang az elmúlt 40 év terméke.*”

Szó se róla, ez komoly érv. Mondhatni, *lebunkózó*, főleg egy olyan cikkben amely így kezdődik: „*A kritika bunkója, avagy bunkó kritikája*” címet adta Fábri, a stószí remete... írásának, hogy aztán a Fábri-cím bunkójával tanítsa móresre az elszemtelenedett kisvállalkozót. Akiről a jeles magyar demokrata (mármint dr. H. B., hogy az ő kedvelt monogramozó stílusát használjuk!) le is írja, hogy „*a nemzet sorsát érintő kérdésekben csak fenntartásokkal tartjuk illetékesnek nyilatkozni a veszprémi kisvállalkozót.*”

Igen demokratikus megnyilvánulás (nevében) Demokrata Fórumtól, nemdebar? A szólásszabadság nagyobb dicsőségére mindjárt fel is szólítja G. Z.-t, hogy *sommás megállapításainak, jelzőinek lehetőleg saját szervezetén belül adjon hangot.*” S ha már az egyik emberi szabadságjogot így elintézte, nem hagyja ki a másikat sem, ad egy oldalvágást a Regének is, amiért nemcsak MDF-es pártközleményeket közöl: „*hiszen sajtószabadság van, bár ez esetben a sajtó szabadságáról beszélhetünk*”... Vértagyasztóan ismerős érvelés, de semmi kedvem beállni abba a körbe, amelyben versengve sztálinistázzák le egymást a résztvevők.

Hanem, meg kell még említenem, hogy a „*piaci kofa*” kitétel is igyekezett félreértelmezni „*ügyvédi védőbeszédében*” dr. Horváth Balázs, úgy állítva be a dolgot, mintha az MDF olcsó piaci-akcióit akarta volna támadni ellenfele. Ezt a – meg sem történt – támadást energikusan visszautasítja. De még milyen energikusan! Tessék csak figyelni a minősítéseket: „*Így kötelesek leszünk a jövőben is elviselni a reánk ragasztott gzféle jelzőt, „piaci kofák” maradunk, de el fogjuk viselni az ő becsmérő és szervezetünket denunciózó jelzőit, mivel tudjuk a nemes cél elérése érdekében mindent, még a köpködést is el kell viselnünk.*” Még szerencse, hogy előzőleg kijelentette: „*Törekszünk arra, hogy az eddig hiányzó tisztességes vitakultúrát a magyar közéletben meghonosítsuk, tudva tudván, aki sárral dobálja partnerét, maga is besározódik.*”

Nos, egy másik lap újságírója csak ezt az utóbbi deklarációt olvashatta el és miután vett almát az MDF-piacot hivatottnak érezte magát beszállni a vitába, s leszögezni: *dr. Horváth Balázs... lám, választékos, a vitában fölébe magasodik ellenfelének.*”

Nos, a párbaj, eddig is furcsa volt hiszen ketten lődöztek egyre, de legálább valamennyiben ugyanolyan káliberű pisztollyal. Hanem most ágyú dördült, hiszen a párezres hetilapban zajló csatába félszázézes példányszámú napilap – a Veszprém Megyei Napló – hasábjairól avatkozott bele Balogh Ödön. A szerző egyébként „*almapártiként*” aposztrofálta magát, érzékeltetve: *pártokon kívülről mond véleményt.* Nos, lehet, hogy nem lépett át az MSZP-be, s be sem a Fórumba, no meg lapja sem pártlap már (feljében), de azért nem hagyott kétséget afelől, hogy honnan érkeztek az MDF legújabb szövetségesei. Olyan pártból, amellyel az együttműködés az MDF-tagok többsége számára is alighanem „*almás*”...

(*Mellékesen üzenem almapárti kolégámnak: választásokon szavazatadj a Hazafias Népfrent jelöltjére! Ez utóbbi szervezettel aznap, amikor B. Ö. almát vett boldogan a veszprémi piaccon, a szomszédos megye székhelyén még olcsóbb piacot szervezett, jóval nagyobb felhozattal. Jómagam fél disznót vettem, de nem pártalásommal fizettem érte...)*

A Rege legutóbbi számában következett az újabb menet, Gál Zoltán válasza. No, idézni a kisvállalkozó is tud a „*stószí remetével*” szemben „*londoni remetét*” állít, Sir Winston Churchill, aki szerint „*A politika valamivel több, mint az erkölcs.*” SZDSZ kontra MDF után rekontra, most szubkontra, vagy már a mord? Gyerekkorom snapszlipartijaiban ezután még be-mondhattuk a „*Fedák Sárít*”, a felső határ volt a „*csillagos ég*”... Most a legutóbbi Rege-cikk végén mind Gál Zoltán, mind dr. Horváth Balázs, min az MDF veszprémi csoportja úgy nyilatkozik, hogy a maga részéről a vitát lezártnak tekinti. Am eközben, úgy látom, a szellem kiszabadult a palackból, s ami helyi csatározásnak tűnt, viharok egy pohár vízben, arról kiderült, hogy csepp, amelyben benne van a tenger. Az ellenzék két fő irányzata azóta az országos tömegkommunikációban is nyílt hatalmi harcot folytat megelégedve arról, hogy e hatalom még nem az övé... A (vörös) csillagos ég itt nem a felső határ, hanem maga a lét.

Láng György Géza

Kerékkötő oligarchák...

Kie legyen a vállalatfeldarabolási jog?

ket és tetszése szerint újraosztogatja a fejlesztési forrásokat.

Negyedrész a dolgozók, az állampolgárok megítélése szerint teljesen felesleges, parazita intézményként léteznek a vállalati központok és ezért létük politikai értelemben is irritáló.

A vállalati központok által szervezett átalakulások megítélése

Röviden ki kell térni az ún. spontán nagyvállalati átalakulási folyamatra. Ennek az a lényege, hogy a jelenlegi vállalatközpontok ún. vagyonkezelő szervezetté alakulnak át, miközben az egyes gyáregységek társaságokká (rt., kft.) szerveződnek úgy, hogy a fő tulajdonos vállalati központ marad. Az új struktúra a modern társasági formákban a régi struktúra lényegét, tartalmát menti át. Kétségtelen, hogy nyíltabbá és racionálisabbá válik az új társasági struktúra, de továbbra is fennmaradnak a régi nagyvállalati szervezet negatívumai. Annak ellenére, hogy a gyáregységekből alakult új gazdasági társaságok formálisan jogi személyek, és ez egyfajta önállóságot jelent, de a vállalati vagyonkezelő központtól történő függés és a régi beidegződések sokszor nem jelentenek érdemi változást. Nem beszélve arról, hogy a vállalati vagyonkezelő központok tulajdonosi legitimitációja erősen kétséges.

Egyes szerzők szerint a több telephelyes nagyvállalatok fenti típusú átalakítása közbenső lépésnek fogható fel a valódi tulajdonreform és a szervezeti decentralizáció folyamatában. Más szerzők a lényegi átalakulás híján

csak a vállalati központok hatalomátmentését látják a kérdéses folyamatban. A közvéleményt is irritálja a dolog politikai tartalma.

Témánk szempontjából a gyáregységek önállósodási igényéből kiindulva azt kell megállapítani, hogy a vállalati központok által gerjesztett átalakulás – a tényleges önállósodási folyamatot akadályozza. A dolog lényegét tekintve azonban egy gyáregységnek teljesen mindegy, hogy a vállalati tanács vagy a vállalati központ akadályozza a függetlenedést.

Látszólag szubjektív kérdés, hogy a hatalmi őrsgérváltás mind ez ideig teljesen elkerülte a nagyvállalati köröket és az ún. spontán átalakulás a régi pártállamhoz kötött személyek átmenetét szolgálja. Ez az átalakulás továbbra is háttérbe szorítja a második-harmadik vonalbeli vállalati vezetőket.

A gyáregységi önállósodási (függetlenségi) törekvések támogatása

Szakmai körök egy részében a sikertelen decentralizálási kampányok következtében olyan felfogás terjedt el, hogy a nagyvállalati vezetőréteg érdekeit sértő kampányt eleve kudarcra van ítélve, ha az nem a gyáregységi dolgozók részéről indul. A nyolcvanas évek eleji, a funkcionális minisztériumok által szervezett kampányt az ágazati tárca és a nagyvállalati lobby blokkolta le. A mostani spontán kiválási törekvéseket még a vállalati törvény biztosította jogkörrel a vállalati oligarchia fúrta meg. Felmerül a kér-

dés, mi a megoldás? *Vállalati törvény módosítása, nemzeti vagyonintézet döntésén a vitás kérdésekben!* Megoldásként jöhet számításba a vállalati törvény olyan módosítása, hogyha egy gyáregység kiválási kezdeményezését elutasítja a vállalati tanács, akkor a vállalati gyáregység fellebbezhessen a nemzeti vagyonintézetnél (állami vagyonalapnál) a vitás kérdés elbírálására. A nemzeti vagyonintézet a kormány piacépítő, versenyelénkítő politikája alapján, mint az állami tulajdonos képviselője döntsön a vállalati vagyon decentralizálásáról, vagyis a vállalat teljes, ill. részleges szétadarabolásáról.

A nemzeti vagyonintézetnek (állami vagyonalapnak), kiindulva az állami vagyon maximális hasznosítása prioritásából, legyen joga saját kezdeményezésére, a több telephelyes vállalati konglomerátumokat részre osztani. Természetesen törvényben kell rögzíteni a nemzeti vagyonintézet jogkörét, de a feldarabolás jogi lehetőségét mindenképpen biztosítani kell. Egyes szerzők azt ajánlják, hogy az állam ne a tulajdonosi alapon, hanem a gazdasági verseny tisztasága, az erőfölénnyel való visszaélés alapján kezdeményezze a több telephelyes monopóliumok felbontását. Ezt a javaslatot azért kell elutasítani, mert egy versenyhatóság nem vállalhatja magára az állami, államigazgatási funkciókat. Ugyanis egy versenyhatóságnak az állam piacellenes, versenyellenes intézkedéseit is vétőzni kell. Ugyanakkor a versenyhatóságnak a készülő fúziókat természetesen vizsgálni kell és szükség esetén meg kell akadályozni!

Egy demokratikusan megválasztott parlament által ellenőrzött végrehajtó hatalom, valamint nemzeti vagyonintézet – reméljük – képes lesz a mindennapos ügyekben a nemzeti érdekeket érvényesíteni.

Diczházi Bertalan

MOZGÓ - BÉR

emeltebb hangon, de óvtam tenyere-met ama satupadtól.

– Úgysem mered megírni! – így ő, mire én:

– Azt majd én döntöm el, csak beszélj már!

– Hát ide figyelj! Másról sem hallani, mást sem lehet olvasni, mint mocsokról, mocsok dolgokról, és akkor, miközben a múltbéli visszaélések megszüntetéséről, sőt eltüntetéséről szónokolnak, mit kell újra hallani?

Amíg nekünk tíz-tizenötezer forint mozgóbért (a bérezésnek egy, konkrét feladathoz kapcsolt formája, meghatározott időre vetítve) fizetnek, addig a görék (a vezetők) 200–600 ezer forintot tesznek zsebre, egyazon címen, csak a mérce a magasabb, és hiába bruttó az, a fele marad nettóban! Hát még mindig így igazságos ez?! Azt mondták: a népköztársaság nem a népé, a félrevezetők, tízezrek birodalma volt. Most, köztársaság az már van, de ugyanúgy a félrevezetéssel, kizsákmányolással? Így osztani el pénzt?

– Ejha! Ennyi pénz! Ilyen jól megy nálatok? Azért csak mozdult a gazdaság a jobb, az eredményesség felé...

– Mozdult az a fenét! Úgyesen kiharcolt áremelés, és máris nagyobb a nyereség, s mert a következő évben újra változnak a csak egy tálra begyűjtést megcélzó szabályozók, nem lesz például állami támogatás a termékeinken, mentik amit lehet, no de így!

– Jó, jó! Lehet, a hír kacsa, s az ügyis csak hápog, értelmetlenül, persze, nem zörög a...

– Ez nemcsak zörög, ez búzlik is, s ha valaminek szaga, annak eredete is van. De megtudom! Meg én, és akkor...

– Tudom, kibortod a bilit. És akkor?

Úgy váltunk el, bár amiért találkoztunk, azt megbeszéltük, hogy a mozgóbér csak ott mozgott köztünk, és még jó soká a gyomromban is.

A hét elmúltával találkoztunk újra a munkahelyén. Kivételesen a megbeszélte időre értem oda. Nem kis meglepetésemre a parkolóban várt. Elsőre arra gondoltam: szigorúbb lett a rendészet? Tévedtem. Belémkarolt, nyugodtnak nem, inkább csak békésebbnek látszott, követtem szó nélkül.

– Nos, itt a bizonyíték! – s mutatott rá valóban mesés autókra. És, hogy a Renault, a Fiat, az Opel szép autók, meg hát mesebeli álom is – a magamfajtanak bizonyosan – az, ugye nem vitás, pláne, ha új.

– Mit bizonyítanak e csodabogarak? – tettem hüllyének magamat.

– A mozgóbért! – s olyan kielégült-féle mosoly futott át arcán.

– A bilit kiöntötted? – jutott eszembe, amire oly nagyon készült.

– Naná!

– És?

– Kirúgtak..., de nekem volt igazam!

...?

Este sörözni mentünk, – gyalog. Megtudtam még, eladta a Trabantot. Hitel vesz fel, vállalkozásba kezd, s fűtől a mozgóbérre, meg az egész elkötyavetyélt rendszerre. Már az sem érdekli, hogy a prémium kifizetése csak eztán lesz, és, ugyebár az csak több, mint a mozgóbér.

Na, de az sem kevés, becstül ismerősöm ezek után szabadon fűtörészhet...

Petőfi László

Ki így, ki úgy, ahogyan átéli, aszerint tudja a választ, mit is rejtenek történései: mesét, avagy valós epizódokat?

Mit tehetnék én ellene, mikor – ha lenne – orvosság sem gyógyítaná? Olyan nem is lesz, ami az egyre gyakorabban érzett undorra ott lent a gyomorfenéken hatni tudna, legalább annyira és úgy, hogy az átkos hírekkel kezdődő napokat görcs oldaná.

És – miközben éppen attól háborog gyomrom, amit az újabb „négyek bandája” nyilatkozott a rádióban – akkor tessék: mit hallok elsőre közeli ismerősömtől?!

– Ha igaz a hír, kiborítom a bilit! – s olyant csapott a satupadra, az majd kettérepedt.

– De hát megint mi a bajod? kértem tőle, s komolyan ülőtávrá helyezkedtem, csak úgy fröccsent róla a düh.

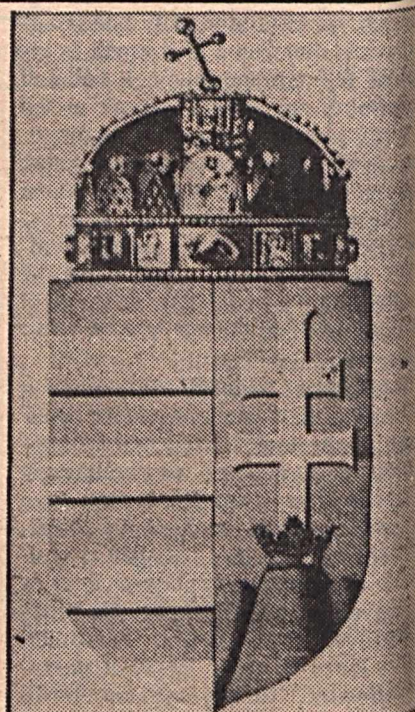
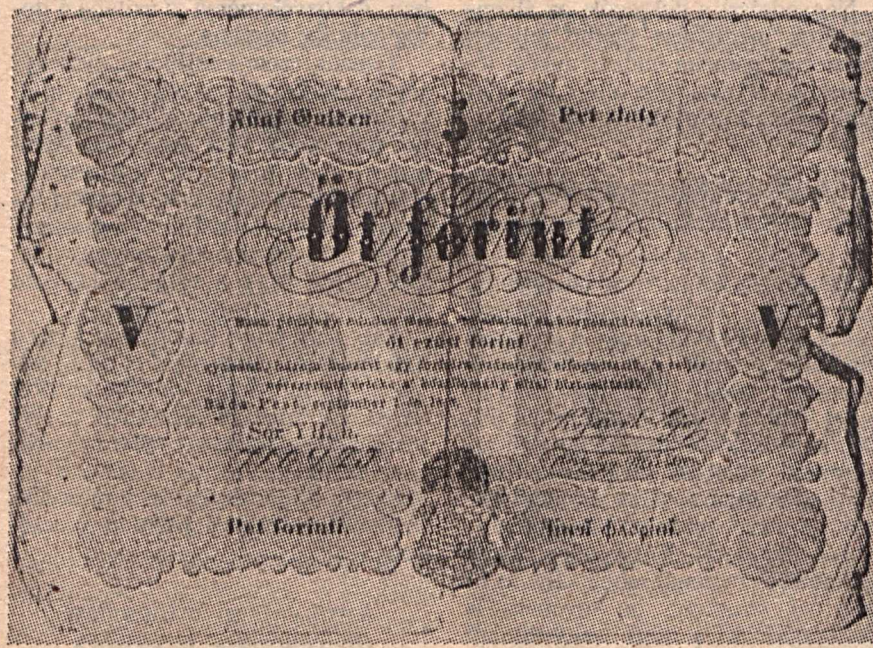
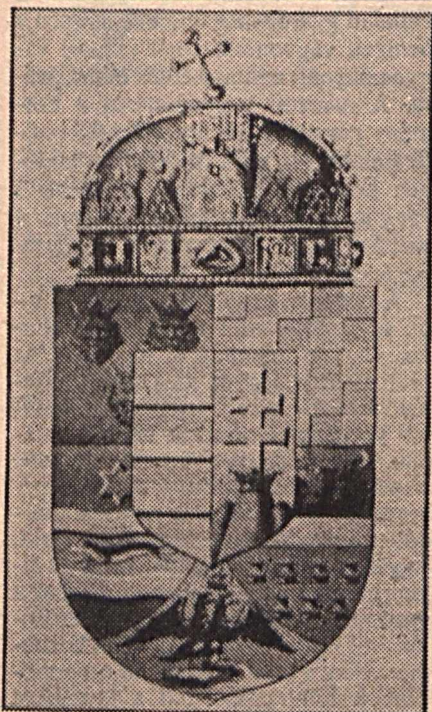
– Az még rendben lenne – mifénet is tehetnék – úgy, ahogyan a melóssal, lekezelőn (ő tudniillik művezető), lekicsinylőn, fölényeskedő modorral bánnak, és nemcsak velem, de ami sok, az sok! – és arról még mindig egy szót nem szót, mi is van abban a „bizonyosban”...

– Mondd már, mit akarsz kiönteni? – szótlanul hát rá – ha ezt így kell –

A Kossuth-címer
nem több puszta legendánál

A szentkoronával ékesített országcímer
jogállamiságunk jelképe

Negyven történész 1989. október 28-án, illetve néhány hozzájuk csatlakozó a rákövetkező napokban a Magyar Nemzet hasábjain az ún. „Kossuth-címer” kizárólagos helyességét valló szakmai állásfoglalást tett közzé. Egyikük igen találóan jegyezte meg, hogy az állásfoglalás „igazában nem heraldikai, hanem politikai eszmekört és eszményeket illető probléma”, mégis hivatásos heraldikusként kell hozzászólnom a kérdéshez. Állásfoglalásuk ugyanis kizárólag heraldikai érvekre, pontosabban mindössze kétfőre támaszkodik. Nevezetesen arra, hogy az ún. Kossuth-címer „középkori eredetű alapcímerünk” s a szentkorona „csak a XVIII. század közepén állandósult” rajta.

Ha végigtekintünk a szűkebb értelemben vett – helyesen kiscímernek nevezett – országcímerünk használatának közel hét évszázados történetén, melynek alakulását a leghitelesebben a királyi pecsétek tárják eléink, akkor valóban hosszú idő folyamán tulajdonképpen csak három heraldikai jelenségkört észlelhetünk: 1. A kialakulás korszakát; 2. A megállapodott használat korát; és 3. A rövid idejű csonkítások eseteit.

A kialakulás korszaka III. Béla (1172–1196) korától Hunyadi Mátyás (1458–1490) uralkodásának végéig tart. Országcímerünk kialakulásának első két évszázadában a kettőskeresztes meg a sávos címer még következetesen külön-külön pajzson, összekapcsolás nélkül jelenik meg. Az Árpádok sávós családi címerét – mint azt a Képes Krónika tanúsítja – első ízben az Anjou-ház kapcsolta össze egy hasított pajzson a saját liliosomos címerével. Ezen a korszakon belül jelentős határvonal az 1385. esztendő, amikor az ország kormányzását Mária királynő lemondása után az Országtanács veszi át. Ennek pecsétjén jelenik meg első ízben egyetlen közös pajzson egyesítve a sávos és kettőskeresztes címer egy fölé helyezett liliosomos koronával. Innen indul el a koronás kiscímer az állandósulás útján egy olyan időszakban, amikor az országnak nincsen királya. Ez az út a címerfüzerek és a dalmát, cseh meg a lengyel címerrel ne-

gyedelt, a vegyesházbeli uralkodók családi címereit mutató szív-pajzsokkal gazdagított címerpajzsok változatos világán keresztül jutott el a kizárólagosságig.

Az országcímer megállapodott használata II. Ulászló (1490–1516) trónraléptével, illetve felségi, vagy nagypecsétjének elkészültével kezdődik 1491-ben, és tart az első Magyar Köztársaság kikiáltásáig a II. világháború végén. A megállapodott használat fogalmán azt értjük, hogy ha az országcímerünk két része – az Árpádok sávós családi címere, meg a kettőskeresztes címer – egyetlen közös pajzson jelenik meg, akkor felette mindig koronát, az esetek jelentős részében a szentkorona némely jellemzőjét is magán viselő koronát találunk. Így van ez I. és II. Ferdinánd, II. Mátyás, de János Zsigmond (1556–1571) pecsétjein is. Ugyanakkor kifejezetten a szentkorona jelenik meg II. Ulászló említett s Bethlen Gábor erdélyi fejedelem (1613–1629) királyi pecsétjén.

Megjegyezzük, hogy a középkori Magyarországon nem volt használatos a rangkorona. Ezt a koronátípust közvetlenül a pajzs fölé helyezték, és nem szabad összetéveszteni a díszítő célú sisakkoronával. Nem is volt nálunk szükség a rangkoronára, hiszen a magyar heraldika fénykorában, 1351-ben éppen Nagy Lajos rögzítette törvényben az országlakók jogegyenlőségét. Ezért Magyarországon az élő heraldika korában, 1351-ben éppen Nagy Lajos rögzítette törvényben az országlakók jogegyenlőségét.

Ezért Magyarországon az élő heraldika korában a rangkorona helyén megjelenő korona még akkor is az ország koronáját jelentette, ha az a heraldika korabeli stílusról felfogásában háromlevelű volt. A mánások különböző rangfokozata (herceg, gróf és báró) csak a XVI–XVII. század fordulóján a Habsburg-uralom révén honosodott meg nálunk. Ekkor vált szükségessé a szentkorona rajzi megkülönböztetése a többi rangkoronától, ami még is történt. Ezt bizonyítja a két kortárs, ha úgy tetszik vetélytárs, a már említett II. Mátyás és Bethlen Gábor szentkoronás címere.

A hagyományos országcímerünk megcsonkítása – ezt rendszerint a szentkorona elhagyása jelezte – szerencsére csak rövid időszakok megnyilvánulása volt. Ez a címercsonkítás a történelem folyamán mindenkor a magyar jogállamiság és a nemzeti függetlenség erőszakos eltörlését fejezte ki. Így volt ez Ampringen kormányzósága idején 1670 után, amikor I. Lipót császár törölte el az ország függetlenségét és régi alkotmányát. Bár császár volt és magyar király is, döntése látható jeleként országcímeréről azonnal levetette a szentkoronát. Ugyanezt tette II. József (1780–1790) a kalapos király is, aki még a megyék címereit is eltörlölte. Elődeinek példáját követve I. Ferenc József is, aki 1849. március 4-én kelt manifesztumában eltörlötte Magyarországot függetlenségét s az ország címerét csak a kiegyezés alkalmával állították vissza jogaiba. Nyilvánvaló tehát, hogy a szentkorona levétele az ország címeréről a magyar jogrend, a nemzeti alkotmány és a függetlenség felszámolását célzó politikai törekvések szimbolikus kifejezője volt népünk sok évszázados történetében.

Nem állhat helyt ez a heraldikus véleményünk majd itt az ún. Kossuth-címer párhívóci, hiszen a szentkoronától elválasztott kiscímer az 1848/49-es magyar szabadságharc közismert jelvénye volt. Bár sehogy sem értettem, hogy Kossuth Lajos jogász létére hogyan fogadhatta el ezt a csonka címet, a nemzeti jogfosztottság szimbólumát, a közmeggyőződés által sugallt vélt tényt a közelmúlt napokig jómagam is tudomásul vettem. A kérdésre vonatkozó dokumentumokat kutatva az engem ért meglepetés azt hiszem semmivel sem volt kisebb, mint amilyen a „Kossuth-címer” párhívóci lesz most: sem Kossuth Lajos, sem pedig a debreceni trónfosztó országgyűlés nem vette le a szentkoronát az ország címeréről! Kossuth Lajos ugyanis az 1849. április 19-i függetlenségi nyilatkozathoz csatolt körlevélben csak a száműzött dinasztiahoz kapcsolódó címet, feliratokat és a rá utaló jeleket – pl. a két-

fejű sast – törölte el. A szentkoronát ugyanis hat héttel korábban Ferenc József vette le az országcímeréről. Mivel pedig a császári tekintélyt kiszolgáló buzgalma révén a korona nélküli kiscímer nagyjából a debreceni függetlenségi nyilatkozat kihirdetése idején került forgalomba, néhány évvel később közirók, közhivatanok és politikusok Kossuth Lajos címerének kezdtek tartani, bizonyítván vele nemzeti jelvényeink ügyében és hagyományainkban való döbbenetes járatlanságukat. Ha ugyanis Kossuth Lajos ilyen rendeletet adott volna ki, aligha használtak volna a trónfosztást követő hónapokban egyidejűleg négyféle címet: nevezetesen a csonka kiscímet, Ferenc József óhajára, vagy a szentkorona helyét hol két toll, hol egy kardol markoló kéz, hol meg Kossuth árvalányhajas kalapjának rajzával töltve ki. A Kossuth-címer tehát legenda, sohasem létezett, sőt semmi sem állt távolabb Kossuth Lajostól, mint az ország alkotmányát és jogállamiságát évszázadok óta jelképező szentkorona eltávolítása, hiszen még száműzetésében is a szentkoronás címet használta.

Nyilvánvaló tehát, hogy csupán egyetlen történelmi hitellel bíró címerünk van: a szentkoronával ékesített árpádsávós-kettős-keresztes címer. Ne feledjük, a szentkorona nálunk soha sem volt a királyi méltóság hivalkodó ékszere, hanem magát a királyi hatalmat is korlátozó alkotmányosság szimbóluma. Ennek a felfogásnak a gyökerei már Szent István Intelmeiben is felismerhetők, de 1381-től az uralkodók és kormányok felett álló jogállamiságunk közjogi szerződések sorában elismert jelvénye.

Most amikor országcímerünk népe nemzeti jelvényeink kérdésében döntésre készül, tájékozottnak kell lennie. Tudnia kell, hogy nemzeti jelvényeink ilyen vagy olyan formája atyáink által megélt történelmünk küzdelmes évszázadai folyamán nyerte el valódi jelentését. Ennek a jelentésnek megváltoztatása már nem áll hatalmunkban, mindössze elfogadhatjuk, vagy megtagadhatjuk azt.

Püspöki Nagy Péter

MOST – PUNTE – HÍD

Néhány gondolat a Tiszatáj antológiáról

hogy a kulturális vezetés nem pártfogolta a magyar kisebbségek irodalmának bemutatását. A fentebb szapult hivatali észjárásnak azonban, az e tájon meglehetősen ritka, s épp ezért annál becsesebb kapcsolattépítő szándék sem nyerte el a tetszését. Meglehet – s ez talán nem önkényes gyanúsítgatás – éppen azért, mert a kapcsolatot keresők, s az oly szükséges közeledést szorgalmazók az élő, fiatal irodalmat, s ebből következően rakoncátlan eszméket próbáltak közvetíteni. Ha az e szándékaikban „központilag” nem túlságosan inspirált írók, költők, irodalomtörténészek és műfordítók nem ennyire kitartóak, kevesebbet tudnánk a bolgár, a román, a délszláv, a szlovák, a cseh, a lengyel, az ukrán kortárs irodalmakról. Egymás nem ismerése, a szellemi távolságok meglelte pedig csak arra jó, hogy tovább szítsa a térség amúgy is heveny nemzeti indulatát.

A Zenit Könyvek kötete Olasz Sándor válogatásában – terjedelmi okok miatt is – csupán szemelgetett a folyóirat gazdag kelet-európai terméséből. A bőség zavarával küszködve, ahogyan mondani szokták. A Tiszatáj év-

folyamaiból ugyanis akár még három-négy igen színvonalas kötetet is ki lehetne állítani ebben a tárgyban. Az itt közreadott írások nem ismeretlenek az olvasóközönség előtt, ám így, tematikus gyűjteménybe szedve egészen más az akusztikájuk, hangsúlyosabb a mondandójuk. A kötet írásainak (újra) olvastán eltűnődhetünk azon, hogyan, s kikben gerjedhetnek indulatok egy olyan irodalmi fórumunk ellen, amelyet éppen kelet-európai nemzetközisége miatt szomszédaink is számon tartottak és megbecsültek. Tűnődés közben pedig büszkének lehetünk arra, hogy ezt a folyóiratot éppen Magyarországon, Szegeden szerkesztették, s hogy a néptestvérség eszméje feszült korunkban is ennyi magyar és nem magyar szellemet volt képes mozgósítani a jó ügy mellett. S ha hiszünk a szellem és az értelem erejében, ez reményünk lehet a jövőre is, hiszen – ez derül ki az írásokból – a régió józan és megfontolt alkotói a közeledésen és a kölcsönös szóértésen kívül más lehetőséget nem látnak a megbékélésre.

„Innen nézve nincs egybekívánkozóbb ennél a kelet-európai, ennél a baltikum-adriatikum földrajzi térnél; a

közös mese- és népdalmotívumok éppúgy összeabroncsolják akár az államiságnak, a lírai költészetnek, vagy az ekehasználatnak hasonló alakulása.” – írta „Elpuskázott tartomány” című, 1974-ben megjelent esszéjében Illyés Gyula, amelyet most indító írásként e szöveggyűjtemény is közöl. Erre szívesen rábólintunk, hiszen együttélésünknek nincs más alternatívája. E meggyőződés erősítésére is olvasható a válogatás, amelyből szubjektív kedvcsinálónak említem Kovács István lengyel irodalmi és történelmi tanulmányait, Kiss Gy. Csaba esszéit horvát és szlovák írókról, Balla Gyula és S. Benedek András egy-egy tanulmányát a szakmai közvélemény előtt is szinte ismeretlen kortárs ukrán irodalomról, Borsi-Kálmán Bélának a mai román regényről, Zirkuli Péternek a mai román líráról készült írásait. Lehet tovább is sorolni: Baka István Oszip Mandelstamról, Bába Iván a fiatal szlovák prózáról, Kányádi Sándor A. E. Baconskyról, Karol Wlachovsky Emil Boleslav Lukáceról, Milosevits Péter a horvát „farmernadrágos” prózáról, Spiró György a XIX. század második felének krakkói színházáról írt tanulmányt. Kedvcsinálónak talán ennyi elég is. Hozzátenni csupán annyit kell még: a kötet többi tanulmánya is hasonló szellemi felfedezéseket ígér.

Tóth István

Sajtószabadság Baján

Egyszer már kudarcba fulladt az a terv, amely a Bajai Német Nemzetiségi Oktatási Központ megépítéséről szólt. Illetve rosszul mondom, a terv akkor még el sem készült, mert két évvel ezelőtt, amikor az NSZK küldöttség 6 millió márkával a zsebében megkereste a Bács-Kiskun megyei tanács vezetését ezügyben, valahogy nem találkozott a két fél elképzelése.

No, ezt a két évvel ezelőtti históriát csak azért említem, mert akkor a visszautasítást persze nem lehetett a sajtóban szellőztetni. Azóta merészebb cikkek is jelenhetnek meg, ma már nem lenne gond erről írni. Legalábbis így gondoljuk mi, újságírók legtöbben... Noha Baja testvérkapcsolatai révén túlszámalyalta a „megyét”, az építkezés javában tart, s a júniusi kétmillió DM mellett újabb kétmillió áll rendelkezésre, a városi vezetés – úgy tűnik – még mindig tart a megyei feljebbvalóságától.

A városi újság nemrég adta hírül a két évvel ezelőtti történetet, s mivel a lapot a tanács finanszírozza, nem volt szép dolog a szerkesztőtől, hogy ezt a nyilvánosság elé tárta. A sajtószabadság idején itt még mindig megtörténhet, hogy – bár a megyei tanácsnak semmi köze a laphoz – telefon érkezzen a bajai tanácselnök-helyetteshez. Az intellektus elég volt ahhoz, hogy az elnökhelyettes most arra próbálja rászedni az újság szerkesztőjét: jelentessen meg egy újabb írást, ami enyhíti az előzőt...

Mert Baján még így szokás. Leszólnak a megyétől, s a városi vezetés úgy pattog, ahogy azt kívánják. A kézi vezérlés itt még hűséggel működik, s az elnökhelyettes nemcsak a várost nem engedi piszkálni, de a megyét sem lehet bántani a lapban. Elve az – amit több helyen is hangoztat –, amíg a tanács állja a lap költségeit, addig ilyen témákról nem lehet cikkezni. Amíg ő a gazda, addig semmi olyan kritikai észrevé-

tel nem jelenhet meg a lapban, amely a tanácsot érinti. Na már most, ebből következik, mi mindenről lehet írni... Mert volna cikktéma bőviben, hogy csak néhányat említek: a nyugdíjsház lakásainak eladása; a városkapu új épületében elkészült otthonok értékesítése; a kórház helyzete, a művelődési központ hercehurcája, a tanács hiánygazdálkodása, és még lehetne sorolni.

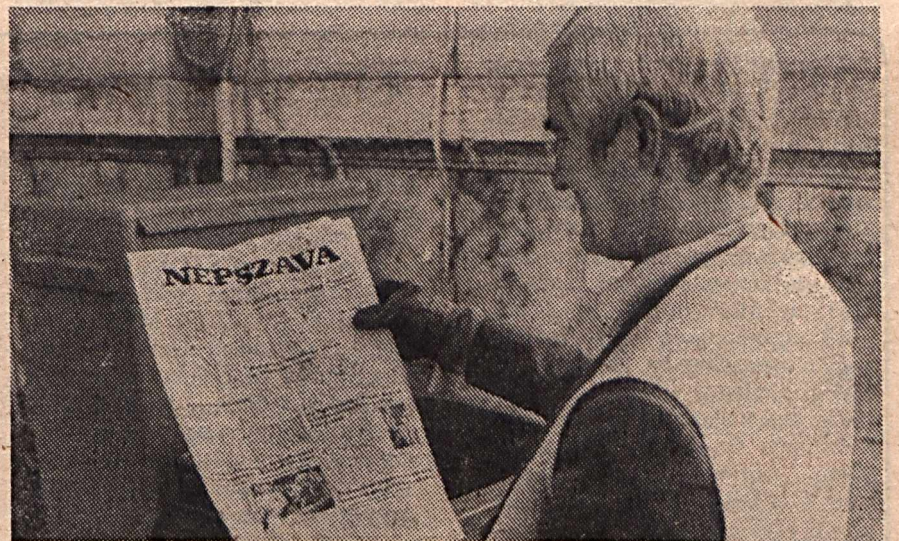
De ami a lakosságot érdekli, azt a tanácselnök-helyettes nem engedi megírni. Mit számít a tanácsnak, hogy veszteséges a lap, az „átmeneti” pénzhányban ez már nem sokat nyom a latba. Ezért fordulhat elő, hogy a város a Bács-Kapocs újságot szinte falja, mert az többet foglalkozik Baja gondjaival, mint a helyi lap.

A városi „fővezér” azért is megmutatja: hiába minden országos erőlködés, sajtószabadság, reformok, meg mifene, itt akkor sem fog változni semmi sem. Zúgolódik az itteni nép, hogy miféle újságja van a városnak, amely nem foglalkozik a helyi gondokkal. Ezt elkerülendő korábban szó volt arról, hogy kft-t alapítsanak a helyi sajtónak. Minthogy ezt a dolgot csak az azóta nyugdíjba ment tanácselnök szorgalmazta, az új „ideiglenes” városatyá hallani sem akar róla.

Tiszán látszik, mire megy ki a „játék”: jól jöhet ez a sajtó még a tanácselnök választásakor. Hiszen ezen keresztül csak az a jelölt mutatkozhat be, akit az elnökhelyettes majd jónak tart.

Ez ám a demokrácia! Így a legbiztosabb, hogy minden jelölt egyforma eséllyel indulhat. Persze, még az is megeshet, hogy közbeszól a „megye”... Jelenleg egy a lényeg, hogy a városi tanácsnak legyen egy lapja, a lakosság pedig...

Szilvási Ildikó

Független politika(i) – lap nélkül

Márciustól novemberig kéthetente. A nyolcadik héten már sokan várták a csütörtök-pénteket, a fehér kötényükön Déli Napló feliratot viselő rikkancsokat Szegeden.

A szabadság a Déli Naplóval tört be a rebellis városba.

Vették, olvasták, telefonon hívták, levelet írtak neki. Neki – a fátyoltépdésőnek. Régi és újabb sérelmek remélt kikürtölőjének. „Alulról” is írogattak, fenyegették pocscék magyarsággal, vicsorgó indulatokkal.

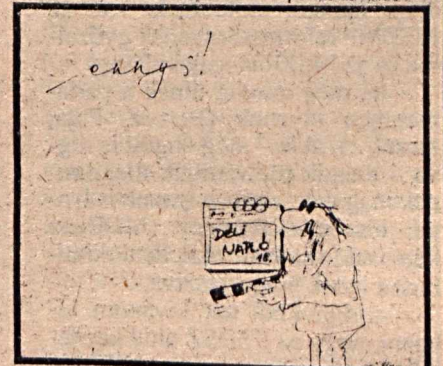
Nekünk minden száma megvan. Az utolsóóra várunk még, a búcsúszámra... A Déli Napló nincs tovább. (Azt halljuk, szünetel. De ha újjászülette is... az már nem az a lap lenne. Más munkatársak, más stílus... idegen.)

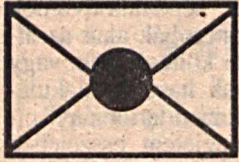
Aztán szavazunk karácsonyozunk, beköszönt az újabb új év, forog tovább a világ zajlik a történelem a Magyar Köztársaság déli városában is. Szabadon... Független politikai lap nélkül.

Sebők Lili

Közéleti-társadalompolitikai lap

LEVELEZŐ

Tisztelt Dátum Szerkesztőség!

A november 15-i számban világos beszéddel, igazi munkások szóltak arról, hogy miből nem kérek ezek után. Az elmúlt négy évtized alatt sokféle egyéni és közösségi sérelem és jogtiprás ért bennünket. Ezekből szeretnék néhány olyant kiragadni, amelyek továbbra is megkeserítik életünket.

A magam nevében beszélek, felelősségem teljes tudatában; mégis többes számban fogalmazok, hiszen milliók ismerhetnek gondjaikra ezekből. Vegyük először a munkahelyet, ahol állítólag a jól elvégzett munka után fizetnek bért. Tehát nem kérünk az olyan vezetőkből, akik a mostani viszonyokat úgy próbálják átlavírozni, hogy struccként homokba dugják a fejüket, s nem mernek kiállni nyíltan a közösség elé, hogy beszámoljanak cégük siralmas helyzetéről. Nem kérünk az olyan szolgalelkű, gerinctelen középvezetőkből, akik szavakkal a levitézlett politikusokat szapulják egymás között, miközben ők minden egyes tettükkel és magatartásukkal a jelenlegi kártékony és bűnös vállalatvezetést támogatják.

Áttérve a kultúra ingoványos területére. Nem kérünk az olyan kiadókból, akik kultúrát, tömegigényt, felvilágosítást emlegetnek előszeretettel, miközben semmi másról nincs szó, mint önző harácsolásról, a saját zsebük megvastagításáról. Nem kérünk az olyan szennyes, ártalmas, ízléssromboló, züllesztő kiadványokból, s ezek nyelvezeti stílusából, amelyek a magyar nép egészséges, hagyományos értékrendjét sértik.

Nem kérünk azokból a hamis prófétákból, akik azt állítják, hogy nálunk nem létezik a kultúrszenny és ilyen dolog nincs is. Továbbá nem kérünk az olyan dörzsölt prófétákból sem, akik liberalizmust és szabad piacot emlegetve tudatosan, a jellegzetes, nagyon is körülírható magyar kultúra mindenáron való lezüllesztésére, lejáratására és kigúnyolására törekednek. Nem kérünk azokból a bérletes kritikusközből, akik a nemzeti, hazafias érzéseinket gúnyolódznak, az ő „nemzetközi” felvilágosultságuk okán. Nem igényeljük azoknak a hangadóknak a hamis, álságos véleményét, akik azt bizonygatják nyakra-főre, hogy lám ilyenek az em-

berek és csak erre és erre van igényük. Nem kérünk azokból a szerkesztőségekből és szerkesztőkből, akik a felszínes, hamis látszatjelenségeket fel-fűjják és meglovagolják; miközben a rémisztő magyar valóság tükröztesét és szembesítését teljesen a háttérbe szorítják. Nem kérünk azokból a jóakarókból sem, akik önzetlenül közvetíteni akarják a nép hangját (pl. Hazafias Népfőnt) nézeteit; mondván, hogy ezt a feladatot csak ők képesek ellátni. Nem kérjük azoknak a munkáját, akik a tömegtájékoztató berkeiben szakmai hozzájárulásról nyilatkoznak, miközben nap mint nap a szakmai dilettantizmust művelik. Nem vagyunk kíváncsiak azokra az álságos véleményekre, amelyek a demokrácia védelmébe és óvása ürügyén korlátozni akarják a sajtó-, a vélemény- és szólás-szabadságot a nagy nyilvánosság felé.

Továbbra is kételkedve szemléljük a mellődöngtet, magabiztos, öntelt hőzöngőket, akik magyarabbak akarnak lenni a magyarnál. Akik állandóan Európa tiszta fogalmával hozakodnak elő, miközben keleties gondolkodásukat próbálják a liberalizmus leple mögé rejteni. A gyönyörű magyar nyelv gazdag szókincse után nehezen viseljük az állandóan idegen szavakkal ügyeskedőket. Vajon mit is akarnak a „pozitív diszkrimináció” mesterséges fogalma alatt elleplezni? Csak nem megkülönböztető kiváltságokat akarnak?

Tisztelettel: Balla Gábor

Csengey Dénesnek „nem ez a harc lesz a végső” cím alatt a Dátum I/169. számában közölt interjúhoz:

Előre bocsátom, hogy 70 éves vagyok, sem pártvezéri, tanácsi, országgyűlési képviselői babérokra nem tartok igényt. Életem első politikai szervezete, melynek tagja vagyok, az MDF (1988. 10. 21-től, 3313 tagszámmal). Úgy éreztem, hogy e mozgalom az, amelyik a jelenlegi általános válságban zászlóvivője lesz a pártállam szembeni ellenzéknek. Az ellenkezőjét tapasztalom, aminek figyelmeztetése lehet a békés csabai tanácstagi választás első fordulójára.

Kár, hogy az interjúban említett „korábbi” nyilatkozatot nem adta közre, miután a konfrontáció az ellenzéken belül már megvan!

A kerekasztali egyezség aláírásakor az SZDSZ és a FIDESZ képviselőinek mondatait – akkor még – választási korteszbeszédnek tartottam. Azután, az idő távlatából átgondolva a helyzetet, véleményem módosult, nevezetesen:

– hogy a parlament megszavazza a sarkalatos törvényeket, nem volt előre látható, előfeltétele volt az MSZMP reformszármányának győzelmé és az MSZP megalakulása,

– de még mindig ülnek a parlamentben olyanok (Berecz, Puja, Aczél...), akik – még öngólt is rügva – maguk nyilvánítják illegitimitásukat, amiben igazuk is lenne, hiszen csak négy (MDF-es) képviselő van bent, akik demokratikusan lettek megválasztva,

– eddigiekből azt kívánom kihozni, hogy az SZDSZ által kezdeményezett népszavazás IGEN-je

Olvasói levél

megerősíti a parlamenti döntéseket, ami ellen az októberi üléseken nemmel szavazók, vagy a távolmaradók mit sem tehetnek,

– szerintem az SZDSZ nem akar bizonyítani semmit, csak előrelátó,

– MDF (MSZMP) MSZP paktumra (?) mindkét szervezet okot adott, mert Bíró Zoltán – köztudottan Pozsgay-barát – Harmadik út című előadásában egy kérdésre kijelentette: ha nem lesz párt az MDF, akkor ő kilép (lett is – volt is belőle ügyvezető elnök, az MDF kárára),

– 1989. 07. 03-án a K. rádió déli híradásából hallottam Pozsgay Imrénének a DER SPIEGEL részére adott interjút, miszerint ő egy MSZMP-SZDP-MDF koalíciót tud elképzelni a választások után (v. előt?),

– úgy igaz, ahogy ön mondja, az ellenzéki pártoknak a jövőre kell – DE ÖSSZEFOGVA – koncentrálni, melynek viszont előfeltétele, hogy az MDF-SZDSZ ássa el a harci bárdot. Csurka István egy lehetőségét sem hagy ki, hogy támadja az SZDSZ-t, nyilván viszonzózik is,

– állami vállalatok támogatása, melynek senki (?) nem tudja nagyságrendjét – pártoligarchia tulajdonossá válása –, jövő évi (sőt 3 éves) költségvetés kérdéseinek eldöntése? Mindenki beszél róla, de ki tesz valamit? Szíveskedjék beszerezni az 1989. 11. 12-én a Magyar Fórumnak írt dolgozatomat a „holnap gazdasága” tárgyában, ami kiinduló alapja lehet az ön felvetéseinek, de

gazdasági téma a világkiállítás is, amiben az MDF elkötelezte magát, tagságának hozzájárulása nélkül,

– fenti problémákat a köztársaságielnök-választás nem oldja meg. Nem kell a lengyeleket példánunk. Egyébként is logikátlan első alkalommal népszavazással, továbbiakban parlamenti úton választani köztársasági elnököt,

– 500 millió forintos népszavazási költség? Ezt ön a Békesi „cég”-től hallhatta. A szavazatszedő társadalmi munkások – a helyiségek megvannak –, munkaszüneti nap (de akkor is kell futni), marad a szavazólapok, azok beszállítási és a gépi adatfeldolgozás(?) költségei, a szerintem amúgy is kihasználatlan számítógépeken és kezelőkkel,

– a negyven évnek akkor lesz vége, ha legkésőbb – 1990. március hónapban megtörténik a szabad – demokratikus –, nemzetközileg ellenőrzött parlamenti választás, és ez a döntő, mert ezek után kezdődhet az ország újjáépítése – sajnos – hosszú távú feladat, amivel minden állampolgárnak tisztában kell lennie,

– még arra is felhívom szíves figyelmét, hogy a januári elnökválasztás – időhiány miatt – egyesélyes, még ha az SZDSZ támogatja is Für Lajost, akit e hazában még kevesen ismernek, a nagyvilágban talán senki. Für Lajosnak esélye csak parlament általi elnökválasztásnál lehet,

– a nyilatkozatot, ami ellen a síófoki MDF (is) tiltakozik, az igaz, hogy elnökségi nyilatkozat, de korrektségét megkérdőjelezem, mert önkényes és egy kimúlt párt mód-szereire hasonlít.

Zárai György

A TOLNAI ELLENZÉK KÖZÖS SZÁNDÉKNYILATKOZATA

Az autonóm egyénre épített, szabad vállalkozáson alapuló piacgazdaság, a teljes körű demokrácia és szuverenitás elérése közös célunk. Ezért a Tolna városi FKGP-, MDF-és SZDSZ-szervezet elhatározta, hogy pártcélokra túlra tekintve ellenzéki kört állít fel. A kör célja a valódi önkormányzaton alapuló, gazdasági önállóságot, jóléti biztosító helyi közösség teremtése. Véleményünk szerint pártjaink csak olyan kérdéseket vitának meg, ill. olyan elhatározásokat hoznak közösen, amelyben saját elképzeléseik maximális figyelembevételével is meg tudnak egyezni. Együttműködésünket pozitív célkitűzésekre s konszenzusra való törekvésre akarjuk felépíteni.

A mai nap – 1989. november 17-én – megalakult városi ellenzéki kör az alábbi kérdésekben egyezett meg:

1. A valódi problémák (országgyűlési választások, az ellentmondó s hátrányos intézkedések hatásának és azok kivédésének lehetősége – pl. a jövőre előirányzott infláció, munkanélküliség, az amúgy is ésszerűtlen adóprés további fokozásának kérdése stb.) elsődlegességet kell hogy élvezzenek. Ezért pártterületeken túlra kell helyezni együttműködésünket. A meglévő véleménykülönbségeket diszkriminációk helyett nyílt vitákkal, az eltérő álláspontok tiszteltben tartásával kell feloldanunk.

2. A városi lakosságot érintő kérdésekben (csatornázás, szolgáltatások, a vállalkozások ügye stb.) maga a lakosság, ill. a meglévő szervezetek, pártok együttesen találjanak megoldásokat.

3. Legközelebbi célunk a szövjet csapatok által használt lakótanyaépületek és más elszájtított ingatlanok hasznosítása. Az ésszerű felhasználást bízzuk a helyi közösségre, ebben ne szűkebb szempontokat mérlegeljenek, csak a hatalmi súlytalaján álló intézmények vagy hivatalok dönthessenek.

4. A közösség életében helye van mindenkinek. Egyes kérdésekben ugyan tehet esetleges nézetazonosság, de az MSZMP már, az MSZP még nem bizonyította, hogy céljaink és eszközeink azonosak lehetnének. Ezért ezzel a 2 párttal és „testvérszervezeteikkel” (pl. TOMISZ) jelenleg elképzelhetetlennek tartjuk a közös politikát és konszenzust.

5. A most megalakult ellenzéki kör természetesen elfogadja minden olyan autonóm, demokratikus párt vagy mozgalom csatlakozását, amely városunkban később alakul meg s fenti irányelveinkkel azonosulni tud.

6. Az ellenzéki kört alapító bármely szervezetnek joga van különvéleményre, azt hangoztatni és nyilvánosságra hozni. Ha bármely szervezet úgy dönt, hogy kilép az ellenzéki körből, ezt szabad akaratából megteheti.

A Független Kisgazdapárt, a Magyar Demokrata Fórum, a Szabad Demokraták Szövetsége Tolna városi szervezetei.

RTV

RTL PLUS 6.00: Halló Európa – Jé reggelt Németország! 9.10: A Springfieldek története. 10.05: Játékshow. 10.35: Telebutik. 11.00: Baretta. 11.45: A főnök. 12.30: Komolyzene déli-dőben. 13.00: A mai nap műsora. 13.05: Telebutik. 13.30: Kaliforniai klán. Családsorozat. 14.15: A Springfieldek története. Családsorozat. 15.00: Nők a pult mögött. Cseh-szlovák filmsorozat. 15.45: Üzleti hírek. 15.55: Hírek. 16.00: Ultraman – Titkos énem. Amerikai filmsorozat. 16.30: Komputerkönyvek. Amerikai családssorozat. 17.10: Játékshow. 17.45: Pronto Salvatore. 17.55: Hírek. 18.00: Baretta. Krimisorozat. 18.45: Híradó. 19.05: Időjárás-jelentés. 19.15: Knight Rider. Akciófilm-sorozat. 20.15: A Frankenstein-borzalom. Angol rémfilm. 21.55: Exploziv. 22.40: Hírek. 22.50: Tanácsok társereksőknek. 23.30: Idegen behatolók. Amerikai horrorfilm. 1.05: Knight Rider. 1.50: Aerobic. 1.55: Műsorzárás.

SUPER CHANNEL 7.00: Napkezdő. 8.00: Egyveleg. 10.55 és 12.55-kor Europalia. 14.30: Porró drót. 15.30: Chart Attack. Brit slágerlista. 16.30: Hullámhossz. 18.30: Profil. 19.30: Idő-lánc. 20.00: Ultra sport. 22.00: Hírek, időjárás. 22.10: Ultra sport. 0.10: Hírek, időjárás. 0.20: Egyveleg. 1.20: Időjárás. 1.50: Egyveleg. 2.00: Műsorzárás.

TV5 16.05: Hírek. 16.10: Új Világ. 17.10: Esély a daloknak. 17.30: Konyhatitkok. 18.00: Számok és betűk. 18.20: Pihenőidő. 19.00: Hor-gász-vadász magazin. 19.30: Hírek, időjárás. 19.40: Csillag papiros. 20.00: Jelenidő. 21.00: Sportmagazin. 22.00: Tv-híradó. 22.25: Időjárás-jelentés. 22.30: Te jó ég, kedd van! 0.00: Kerevet. Interjú Jean Amadou humoristával. 0.30: Műsorzárás.

SATI 6.00: Jó reggelt a SATI-gyell! 8.30: Hírek, időjárás. 8.35: Közkórház. Családsorozat. 9.20: Háztartási ötletek. 9.30: Műsorelőze-tés. 9.35: Szomszédok. Családsorozat. 10.00: Hírek, időjárás. 10.05: Tévébolt. 10.30: Az er-dez lány. NSZK filmvígjáték. 12.15: Tesztelési ötletek. 12.30: Szerencsekerék. 13.00: Tévé-tőzse. 14.00: Műsorelőzetes. 14.05: Kimba, a fehér oroszlán. 14.30: Szabadidő, horoszkóp. 14.40: Közkórház. Családsorozat. 15.30: Bol-dog napok. Családsorozat. 15.55: Az arany ló-vés. 16.05: Bonanza. Westernsorozat. 17.00: Hírek, időjárás. 17.10: Szomszédok. Családsorozat. 17.45: Műsorelőzetes. 17.50: Jessica No-vak. Krimisorozat. 18.45: Híradó. 19.00: Szerencsekerék. 19.30: Cannon. Krimisorozat. 20.25: Időjárás. 20.30: Különleges osztag. Kri-misorozat. 21.25: Hírek. 21.30: Az utolsó kom-mandó. Amerikai westernfilm. 23.15: Hírek. Sport. Időjárás. 23.25: A profik. Krimisorozat. 0.15: Műsorelőzetes.

OSZTRÁK TELEVÍZIÓ 1. műsor: 9.00: Hírek. 9.01: Csodálatos évek. 9.30: Angol nyelvtanfolyam kezdőknek. 10.00: Iskolatév-é. 10.30: A kalóz – Amerikai musical. 12.10: Hét-fői sport. 13.05: Hírek. 13.15: Mi. 13.45: Akko-riban. 13.50: Az állatok Pradicsomai – Veszede-lem Indiában. 14.15: Batman. 14.40: Praxis Bü-lowbgen. 15.35: Alicé Csodaországban. 16.00: An-tan-ténusz. 16.20: Allatsarok. 16.30: A tévé-zés örömei. 16.55: Mini tv-híradó. 17.10: Astrid Lindgren a gyermekekért. 17.35: Mini találko-zó. 17.55: Philipp, az egér. 18.00: Mi. 18.30: Wi-cherterk a szomszédok. 19.30: Tv-híradó. 20.00: Sport hírek. 20.15: Hegyek országa. 21.07: Dal-las. 21.50: Oldalpillantások. 22.00: Az utolsó gengszter – Amerikai film. 23.20: Mike Ham-mer – Krimisorozat. 0.05: Hírek. 2. műsor: 16.50: Művészlekkon. 17.00: Iskolatév. 17.30: Tájékoztató. 18.00: Csodálatos évek. 18.30: Wurlitzer. 19.00: A tartományok mai napja. 19.30: Tv-híradó. 20.00: Kulturális hírek. 20.15: Vidáman az állatok világáról. 21.07: Külpoliti-kai magazin. 22.00: Tv-híradó. 22.25: Centrál-kávész – A japán-osztrák gazdasági kapcsolato-król.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ 1. műsor: 8.10: Műsorismertetés. 8.15: Hírek. 8.20: Tv-nap-lár. 8.30: Gyermekműsor. 9.00: Iskolatév-é. 12.30: Hírek. 12.35: Műsorismertetés. 12.40: Elmulasztotak – nézzék! 15.10: Hírek. 15.15: Éjszakai program. 16.30: Magyar híradó. 17.15: Tv-napló I. 17.35: Gyermekműsor. 18.05: Számok és betűk – vetélkedő. 18.30: Mi és a tu-domány. 19.10: Időjárás. 19.15: Rajzfilm. 19.30: Tv-napló II. 19.53: A mai sport. 20.00: Lotóhú-zás. 20.05: Játékfilm. 21.40: Tv-napló III. 22.00: Kapcsolásos magazin. 22.30: Angol nyelvű hí-kek. 23.35: Éjszakai program. 1.35: Hírek. 1.40: A szerdai műsor ismertetése. 2. műsor: 16.55: Műsorismertetés. 17.00: Hírek. 17.05: Tv-nap-lár. 17.15: Iskolatév. 18.15: Zágrábi pano-ráma. 18.30: Szlavóniai és baranyai körzeti program. 19.30: Tv-napló. 20.00: Az én életem.

az én zeném: Jovan Kulundzija. 20.45: Hírek. 20.52: Időjárás. 20.55: Kutatások – dokumen-tum-sorozat. 21.40: Szórakoztató kedd. 23.10: A szerdai műsor ismertetése.

Az RTL PLUS, Super Channel, TV5 és a SAT1 műsorát részletesen közli a Telehold

KOSSUTH RÁDIÓ 8.20: Tér-idő. 8.50: Külpolitikai figyelő. 9.00–11.00: Napközben. 11.35: Szobotka Tibor novelláiból: Haditudósi-tó, messziről – A szökevény. 12.45: Világhír-lap. 13.00: Klasszikusok déli-dőben. 14.05: Pogy-gyász. 14.35: Népszerű szimfonikus zene. 14.55: Török anyamért. Görgey Gábor versei. 15.00: „Ezredforduló” A Rádió dokumentum-műhelyének műsora. 15.54: Rólunk van szó! 16.00: Tizenhat óra. 16.15: Muzsikáló termé-szet. 16.20: Az emberélet születéstől halálig. 17.05: A véges végtelen. 17.30: A Szabó család. 18.05: Láttuk, hallottuk, olvastuk. 19.40: Népdalkórusok. 19.50: Beszéljünk. 20.00: La-káshelyzetek. 20.30: MNNH A magyar zeneha-gyomány őrzése a Kárpátalján. 21.05: A fekete tulipán. Alexander Dumas regénye rádióra al-kalmazva. 21.46: Részletek Jarre Dr. Zsvágó cí-mű filmzenéjéből. 22.00: Hírvilág. 22.30: A dzsessz világa. 23.27: Barangolás régi hangle-mezek között.

PETŐFI RÁDIÓ 8.05: Rivaldafényben. 9.05: Társalgó. 10.05: Operetikedvelőknek. 11.05: Kapaszkodó. 11.40: Ki kopog? A Gyer-mekrádió műsora. 12.10: Asztali muzsika. 13.05: Popzene szírcsőben. 14.00: Tea hármab-an. 15.05: Csúcsforgalom. 17.05: Kataposta. 17.30: Kamasz-panasz. 18.30: Popregiszter. 19.05: MNNH Talpalálvány. 19.30: Daráló. 20.00: Jelenet a Pitaválból. 21.05: Történelem a könyvespolcon. 21.20: „Nóta-só” – a rádióhall-gatók kívánságaiból. 22.17: A régi magyar iro-dalomról – kezdőknek. 23.20–0.14: Bemutatjuk Mike Oldfield 1989-es „Earth Moving” (Föld-mozgás) című lemezét.

BARTÓK RÁDIÓ 9.08: Budapesti régi ze-nei napok. 10.30: Ezer arc egy árcik mögött. 10.56: Sztravinszkij: Orfeusz – balett. 11.28: Edda Moser Mozart-áriákat énekel. 12.05: Szá-zadunk zenéjéből. 13.00: Komámasszony, hol a stukkó? Görgey Gábor színművének rádióvál-tozata. 14.21: Két nyitány fűvészenekarra. 14.35: MNNH Magyar népdal – európai népdal. 14.55: Énekeljenek a népek. 15.28: Zenekari operarészletek. 16.05: Új kamarazene-felvétel-inkből. 17.00: Új kompakt lemezeinkből. Beet-hoven-művek korabeli hangszereken. 18.18: Ni-kola Gjuzelev operafelvételéből. 18.30: A Ma-gyar Rádió szerbhorvát nyelvű nemzetiségi mű-sora Pécsről. 19.05: A Magyar Rádió német nyelvű nemzetiségi műsora. 19.35: A Magyar Néphadsereg Képzési Zenekarának hangver-senye. Közben. Kb. 20.30: Beszélgetés Mészá-rós István neveléstörténészsel. Kb. 20.50: A hangversenyközvetítés folytatása. Kb. 22.00: Barokk zene. 22.30: Haydn operáiból. 23.34: Nyelvkonaink zenéje.

SZABAD EURÓPA RÁDIÓ 6.00: Kezdő-dik a nap. 8.00: Hírek. 8.10: Forgószínpad. 8.45: Nemzetközi sajtószemle. 9.00: Hírek. 9.10: Az élet megy tovább. 9.40: Történelmi újtá. 10.00: Hírek. 10.10: Periszkóp. 10.40: Figyelő. 11.00: Hírek. 11.10: Forgószínpad. 11.45: Nem-zetközi sajtószemle. 12.00: Déli harangszó, hí-rek. 12.10: Földközeli. 12.40: Nyugati folyó-íratsszemle. 13.00: A Mai nap és műsorismerte-tés. 13.30: Nyitott színpad. 13.40: Kelet-euró-pái szemle. 13.50: Magyar lapokból idézünk. 14.00: Hírek. 14.10: Periszkóp. 14.40: Figyelő. 15.00: Hírek, műsorismertetés, délutáni revű. 16.00: Hírek. 16.10: Autórádió. 16.40: Hobb-i. 16.50: Párizsi magyar figyelő. 17.00: Hírek, mű-sorismertetés. 17.10: Forgószínpad. 17.45: Nemzetközi sajtószemle. 18.00: Hírek. 18.40: Kelet-európai szemle. 18.50: Magyar lapokból idézünk. 19.00: Hírek. 19.10: Emberek, művek, események. 19.40: A technika világa. 20.00: Hí-rek. 20.40: Könyvismertető sorozat. 21.00: Hí-rek, műsorismertetés. 21.10: Forgószínpad. 21.45: Nemzetközi sajtószemle. 22.00: A Mai nap késő esti kiadása. 22.30: Az élet megy to-vább. 23.00: Hírek. 23.10: Emberek, művek, események. 23.40: A technika világa. 24.00: Hí-rek. 0.10: Nemzetközi sajtószemle. 0.25: Könyvismertető sorozat. 0.45: Műsorzárás.

TV1 8.00: Képujság. 8.05: Tévétoma nyug-díjasoknak. 9.10: Panoráma. 9.55: Az Ország-házból jelentjük. 15.50: Hírek. 15.55: Pannon Krónika. 16.05: Nachrichten – Hírek német nyelven. 16.10: Nas ekran. A Pécsi Körzeti Süt-dió szerbhorvát nyelvű nemzetiségi adása. 16.40: RTV Közösségszolgálat. 16.45: Szám-adás. Gazdasági negyedóra. 17.00: Nők a pult mögött. Cseh-szlovák tévéfilmsorozat. 18.00: Volt egyszer egy tévé (I). 19.05: Reklám. 19.10: Esti mese. 19.20: Reklám. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: A korona ékköve. Angol tévé-filmsorozat. 20.55: Reklám. 21.00: Az Ország-házból jelentjük... 21.40: Stúdió '89. 22.25: Volt egyszer egy tévé (II). Kb. 23.25: Híradó 3.

TV2 17.00: Képujság. 17.15: TV2. 17.45: Mozaik. 18.00: Telesport. 18.25: Gyerekeknek! 18.48: TV2. 19.00: Fájdalommal teli taliga. 20.31: TV2. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2. 21.40: Napzártá. 22.25: A gagman. 22.55: Szimulán. Kb. 23.40: TV2.

Folytatásos dokumentumnovella I.

Kovács József: A POZSÁR-ÜGY

avagy gyilkosság a vörös laktanyában?

Budapesten a Vasvári Pál, a piros telefonos fiúk laktanyájában – innen származik a vörös jelző, és onnan, hogy többnyire „funkcionáriusok, és más vezető” gyerekeit hívták-hívják ide sorkatonai szolgálatra –, 1987. október 12-én lelőtték Pozsár János honvédet. Pozsár János szülei „csak köz-napi emberek”: virágárusok a Novem-ber 7. téren.

A tragédia hivatalos változata sze-rint, 1987. október 12-én, 11 óra 40 perc körül, hét fő sorállományú kato-nát vezényeltek az órsávba, takarítási munkára. Az őrköt előzetesen kiérte-sítették az érkezésükről. A csoportot Cs. József szakaszvezető irányította. A 2. számú őrhelynél a szakaszvezető beszélgetni kezdett a szolgálatát ellátó őrrel, közben Pozsár honvéd javaslatot tett, fegyverezsük le az őrt, „buktassuk meg”. Az őr ideges lett és elküldte a csoportot. 12 óra 15 perc körül érkeztek a 3. számú őrhelyhez, ahol Sz. Szi-lárd honvéd teljesített szolgálatot. En-nél az őrtoronynál Pozsár honvéd megismételte előbbi javaslatát: Cs. Jó-zsef szakaszvezető fellépett az őrtorony első lépcsőfokára, széklet kért az őrtől, lehet, hogy fent akart leülni. Sz. Szilárd honvéd nem teljesítette a kéré-sét, mert egy hónapja volt hátra a le-szerelésig, félt a „lebukástól”. Rászólt Cs. József szakaszvezetőre, ha tovább jön felfelé, „ráhúzza a csúzli”. Cs. Jó-zsef visszalépett, ekkor Pozsár honvéd átbújt a lépcsőkorról és elindult az őr felé. Sz. Szilárd felkapta a fegyve-rét, csőre töltött, egyidejűleg a tűzvált-ító kart – emlékezte szerint – bebizto-sította, valójában sorozatlövésre állí-totta. Midőn Pozsár honvéd az 5-7. lépcsőfokra lépett, lejjebb engedte fegyverét, a fegyvert egy kézzel tartotta, az átbillent a holtpontra, Sz. Szi-lárd véletlen mozdulattal megszoríto-ta és ezáltal meghúzta az elsütő billen-tyűt. Az egyetlen lövés Pozsár honvéd fejét érte, a bal szemüreg felett, amely azonnali halálát okozta. Teste lassan lecsúszott a korlát mellett és a lépcső aljára zuhant. Az időpont 12 óra har-minc perc.

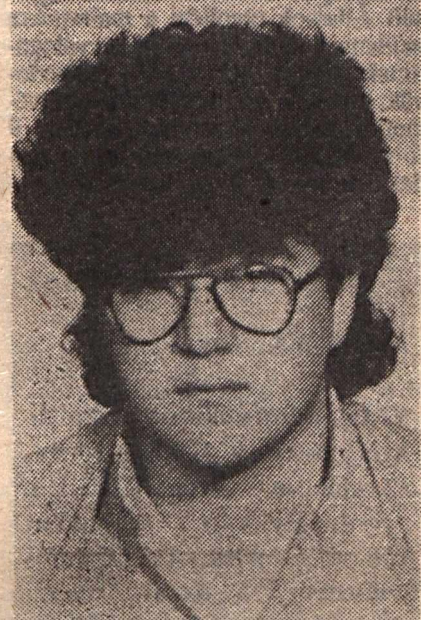
Az édesanya Pozsár Jánosné Rózsika és Milász Ferencné Anni, Pozsárné barátója, lelki-fizikai segítője, két év szakadatlan nyomozásba kezdett, hogy megvédjék a katonafiú becsü-létét, kiderítsék az elusult igazságot. Kitarításuk, emberi nagyságuk, például szolgálhat minden olyan gyászoló édesanyának, kiket ilyen vagy hasonló tragédia ért.

Válozatok halálra

Pozsár Jánosné: Senkivel nem volt olyan problémája a gyerekeknek, hogy ez a tragédia huszonkét éves korára bekövetkezzen. Irtózott minden erőszakától és félt a fegyverektől. 1987. október 21-én temettem el a kisfiamat és november elején volt az első nap, amikor egyedül kimentem a temetőbe, de olyan állapotba kerültem, hogy nem találtam meg a sírját.

A személyes holmiját a sógorom hozta el, a férjem várta őt a laktanya előtt – és utólag tudom, hogy a sógoromat kikísérte a kapuba Cs. József szakaszvezető, és a férjemnek átadta Jani-ka katonakönyvét. A fiam pénze el-tűnt, tudomásom szerint 4-5 ezer fo-rint körüli összeg. Menyasszonya szerint 8-10 ezer forint volt nála.

A laktanyába november első nap-jaiban mentem el. A politikai tiszthe-lyettes fogadott és elmesélt egy olyan

történetet, amely számomra hihetle-tlenül hangzott: aki lőtt, kibiztosította a fegyverét Cs. József szakaszvezetőre, utána a fiamat felengedte az őrtorony-ba, mert a barátja volt és elbeszélget-tek. S ekkor véletlenül elszűlt a fegyver. Ezután felhívtam a barátánómet, Mi-lász Ferencné, mert kétségbe vontam, amit neki előzőleg október huszonhar-madikán a politikai tiszt mondott a tra-gédia körülményeiről.

Milász Ferencné: A laktanyába azért mentem be, hogy kérjek egy má-solatot a leltári jegyzőkönyvből. Köz-ben a politikai tiszt elmesélte, hogyan halt meg Janika. Elmondta, hogy hu-szonöt éves pályafutása alatt a fegy-lemértéscsk ilyen sorozata még nem fordult elő. És higgyük el, hogy rangra, beosztásra való tekintet nélkül min-denkit megbüntettek. Harminc fő kö-rüli csoportot vezényeltek az órsávba takarítani, és a hármas őrtoronyhoz hét vagy nyolc katona ment ki. Itt Pozsár honvéd barátja úgy felidegesítette az őrt, hogy az kibiztosította a fegyverét és csőre töltött. Nem lehet tudni, hogy milyen ok miatt, Pozsár honvéd felug-rott az ötödik lépcsőfok magasságába, és abban a pillanatban dördült a lövés. Szerencséjére annak, aki felcukkolta az őrt, mert Pozsár honvédot érte a ta-lálat. Ne tessék haragudni asszonyom, rettenetes rossz szóval éltem, de nem jutott más eszembe. Amíg beszélget-tünk, elmondta, hogy milyen rendkí-vüli jó katona volt Janika.

(folytatjuk)

A „zöldfülűek” megint bizonyítanak?

A negyedik hely az EB-n is elérhető

Ugyan a luzerni sakkcsapat VB-n nagyszerű negyedik helyet szerzett magyar válogatottból csak Grószpéter Attila, Horváth József és Tolnai Tibor „maradt meg”, s Portisch Lajos, Ribli Zoltán, Sax Gyula és Adorján András is hiányzik, mégis megismételhető ez a helyezés a pénteken kezdődő haifai Európa-bajnokságon. Dr. Lakó László főtitkár, a csapat vezetője mindenesetre reálisnak tartja a dobogóközeli szereplést.

– Erősebb, de ugyanakkor gyengébb is lesz a mezőny Haifában, mint Luzernben volt – kezdte a főtitkár. – Az Európán kívüliek közül az Egyesült Államok távolléte a malmunkra hajthatja a vizet, viszont olyan válogatottak „lépnek be”, mint a csehszlovák, a bolgár, a román és a nyugatnémet. Összesen 28 ország nevezett, 9 forduló, svájci rendszerű lesz a viadal. Egyébként a szovjet és a jugo-

sláv válogatott azért is tartalékos, mert legjobbjaik közül többen – Elveszt, Juszupov, illetve Ljubojevics, Nikolics, Popovics, Damljanovics – pillanatnyilag az Investbank belgrádi szupertornáján játszanak. Az *összállítás ismert: Pintér József, Polgár Judit, Polgár Zsuzsa, Grószpéter Attila, Horváth József, Tolnai Tibor, Faragó Iván és Horváth Csaba képviseli a magyar színeket. Ezúttal mi magyarázza a távolmaradásokat?*

– Portisch már korábban kijelentette, hogy idén pihenni akar. Úgy érzem, jövőre az újvidéki olimpián ismét számíthatunk rá. Riblinek még mindig nem tudtuk kifizetni az általa reklámolt összeget – a tavalyi szaloniki olimpia megemelt jutalmát –, de egyébként sem indult volna.

Sax beteg, az ő viszonylag gyenge fizikuma nem bírta az őszi nagy „hajrást”, hiszen előzőleg Timannak volt szekundánsa a világbajnok-jelölti

mérkőzésen. Adorjánt pedig szakmai okokból mellőzte Horváth Tamás szövetségi kapitány, tudniillik meglehetősen gyengén sakkozott Luzernben. Őt egyébként csak hosszas beszélgetés után sikerült meggyőznünk arról, hogy jobb lenne, ha nem játszana Haifában.

– *Csom István neve nem került szóba? Elvégre Élő-pontszáma alapján ott lenne a helye a nyolctagú csapatban.*

– A válogatás a szövetségi kapitány joga és felelőssége.

– *Pintérnek nem lesz erős az első tábla?*

– Reméljük nem. Igaz, ő még sohasem volt éltáblás, de egy ilyen svájci rendszerű versenyen óhatatlanul több gyenge ellenféllel is szembekerülünk. Különben is, Kaszparov, Karpov, Ljubovjevics nem indul, a többiek pedig nem sokkal jobbak a Honvéd sakkozójánál.

A MOB fair play szelleméért

„Becsületes játék az egyetlen út!”

Lehet, hogy 1989. november 20-a országtörténelmi dátumként kerül be a magyar sport történetébe, vagy talán még ennél is jelentősebb fordulat nyitányaként. Ennek feltétele „csupán” az, hogy az ország népe felfigyelt a Magyar Olimpiai Bizottság mozgalmára, s nemcsak felfigyel arra, hanem követője-támogatója is lesz annak. E reményének hangot adva hirdette meg a MOB hétfői sajtótájékoztatóján Schmitt Pál, a Magyar Olimpiai Bizottság elnöke a „Becsületes játék az egyetlen út!” jelszavú kampányt és mozgalmat, amely a tisztességes és becsületes játékot, a sport tisztaságának helyreállítását, illetve megőrzését tűzte céljául, bár programtervezete messze túllépi – túl kell, hogy lépje! – a sport határait.

A MOB székházának üléstermékét zsúfolásig megtöltő újságírók, tévések és rádiósok előtt Schmitt Pál mindenekelőtt arra hívta fel a figyelmet, hogy a vezetése alatt álló bizottság, karöltve a Magyar Diáksport Szövetséggel, s mindazokkal, akik a jövőben csatlakozni kívánnak melléjük, a huszonegyedik órában határozta el magát, amikor az élsportban, de azzal együtt a tömegsportban is, szembetűnően csökken a sportszerű cselekedetek száma, egyre többen követik a sportpályákon és azok környékén az udvariasság és a lovagiasság írott és íratlan szabályait. A „Becsületes játék az egyetlen út!” mindenkit szeretne rádöbbenteni arra, hogy az agresszivitás, a minden áron való győzni akarás a sportolók és a szurkolók körében már nap mint nap megkérdőjelezi a sport igazi értékeit, tisztaságát és szépségét, s bizony édeskeves arra hivatkozni, hogy a jó eredménnyel együtt járó pénzszerzési lehetőségek sportszerűtlenségekre, csalásokra késztetik a sportolókat, s velük együtt támogatóikat.

Egyetértésre talált a MOB elnökének az a megjegyzése, hogy a sport a társadalmi jelenségek tükröke, azok a káros hatások, erőszakos cselekedetek, a jogtalan előnyökért folyó becstelen próbálkozások, amelyek a munkahelyeken, az utcákon, tehát az élet minden területén fellelhetőek, felháborító és elkésztő jelenségként a sporteseményeken is mind gyakrabban ütök föl fejüket. Egyszóval cselekedni kell, amíg nem késő. A MOB akciója, a Magyar Olimpiai Bizottság és pártfogóinak fellépése talán ébren tartja majd mind a magyar állampolgároknak a „becsületes játék az egyetlen út” elvét, a sportban és azon kívül, kicsik és nagyok körében. A MOB – nem cserében – olyan erkölcsi elismerési formák alapítását tervezi, amelyek havonta ítéltetők oda.

Egy 13-as: egy zsák pénz

A nyeremények:

13 találatos szelvény 1 darab, nyereménye 9 422 881 forint, 12 találatos szelvény 59 darab, nyereményük egyenként 106 473 forint, 11 találatos szelvény 775 darab, nyereményük egyenként 8 106 forint, 10 találatos szelvény 6 796 darab, nyereményük egyenként 1 387 forint.

A közölt adatok nem véglegek, a szelvények ellenőrzése még tart.

Mondiale-tabló

Az Egyesült Államok a 24. résztvevő

Elkelt az utolsó hely is a jövő évi labdarúgó világbajnokság 24-es döntőjébe. A CONCACAF zóna találkozóján az Egyesült Államok idegenben 1-0-ra győzött Trinidad és Tobago ellen, s ezzel biztosította helyét a fináléban.

Egyesült Államok – Trinidad és Tobago 1-0 (1-0). Port of Spain, 33 000 néző, gólszerző: Caligiuri (34. p.).

A csoport továbbjutói: Costa Rica és Egyesült Államok.

Az olaszországi 24-es döntőbe ju-

tott csapatok: Európa (13 ország plusz a rendező): Olaszország (rendező), Jugoszlávia, Anglia, Spanyolország, Svédország, Belgium, Románia, Írország, Szovjetunió, Ausztria, NSZK, Hollandia, Skócia, Csehszlovákia.

Dél-Amerika (3 ország plusz a címvédő): Argentína (címvédő), Brazília, Kolumbia, Uruguay. Ázsia (2 ország): Koreai Köztársaság, Egyesült Arab Emírségek. CONCACAF zóna (2 ország): Costa Rica, Egyesült Államok. Afrika (2 ország): Egyiptom, Kamerun.

Tatán az öttusázók

A felnőtt férfi öttusázók hétfőn a tatabányai edzőtáborban megkezdték a felkészülést az új idényre. A csapattal tartott a kétszeres olimpiai bajnok Martinek János is. Mint ismert, a Bp. Honvéd 24 éves versenyzőjének csuklójáról a megerőltetéstől keletkezett gombionszerű kinövés november 8-án műtétrel eltávolították, s emiatt pihenőre kényszerült. Martinek szerdán már minden számban megkezdheti a gyakorlást.

Graf a Mester

Vasárnap az egyes döntőt játszották a női teniszezők Mesterek Tornáján. A New York-i Madison Square Gardenben tett ház, 18 000 néző volt kíváncsi a fináléra, amelyben a világ két legjobb játékos, a nyugatnémet Steffi Graf és az amerikai Martina Navratilova találkozott. A 20 éves Graf négy játszmában 6-4, 7-5, 2-6, 6-2 arányban győzött a nála 13 évvel idősebb vetélytársa ellen, s így 1987 után másodszor lett „Mester”.

Szabó Bence sikere

Magyar sikerrel zárult Szófiában a kardozók Világkupa versenye. A legjobb négy közé a Világkupa győztes Szabó Bence, valamint Csongrádi László is bejutott. Innen Szabó meg sem állt a győzelemig, míg Csongrádi a harmadik helyért vívott találkozón vereséget szenvedett.

Ötezet engedett az UEFA

Az Európai Labdarúgó Szövetség (UEFA) a Bp. Honvéd labdarúgó-szakosztályát a Vojvodina elleni BEK-találkozókon előfordult sportszerűtlenségek miatt 15 ezer svájci frank kifizetésére kötelezte. Az indoklás szerint a kispesti mérkőzésen a nézők pénztárgépszalagokat dobáltak a gyepre, majd az újvidéki visszavágón Both József vezető edző és Kozma Mihály szakosztályvezető indulatos megjegyzései, a kispadról való felugrásai váltották ki az UEFA-ellenőri nemtetszését. A kispesti klub fellebbezett, de mindössze annyit ért el, hogy 15 ezer svájci frank helyett csak tízezetet kell büntetesként fizetnie.

Több slágermérkőzés

UEFA Kupa nyolcaddöntők

A labdarúgó UEFA Kupa harmadik fordulójának első találkozóját bonyolítja le kedden és szerdán.

A címvédő SSC Napoli saját pályáján fogadja a Werder Bremet. További érdekesség: két magyar labdarúgót foglalkoztat együttes, az Olympiakos Pireus (Détári Lajos) és az Auxerre (Kovács Kálmán) néz farkasszemet egymással a nyolcaddöntőben.

Az első összecsapást a görög fővárosban bonyolítja le.

Kedd: Antwerpen — VfB Stuttgart, 20 óra

Szerda: SSC Napoli — Werder Bremen, 14.30

Crvena Zvezda — 1. FC Köln, 17
Fiorentina — Dinamo Kijev, 18
Olympiakos Pireus — Auxerre, 18
Rapid — FC Liège, 19.30
Hamburg SV — FC Porto, 20.15
Juventus — Karl-Marx-Stadt, 20.15.

Csik, mint a férfi kézis sikerek átmentője I.

„Tíz nemzet esélyes a vébén a jó szereplésre”

Kissé aggódva, féltve szorítunk a jövő év eleji csehszlovákiai világbajnokságra készülő magyar férfi kézilabda válogatottnak. Mert ha netán az elmúlt négy évben sikert sikerre halmozó férfi kézisek (világbajnoki ezüst érem Svájcban, olimpiai 4. helyezés Szulban) is más labdajátékok honi képviselőihez hasonlóan „leégnének”, akkor már nem találunk semmilyen fogódzót, ami némileg enyhítené azokat a fogódzót, amelyek a labdás sportokban a magyarokat a közelebbi és a távolabbi múlt nagy nemzetközi megmérettetésén érték. Egy „régijű” kapitány, Csík János irányításával dolgozik a magyar válogatott, akit a női vonalon klubszinten idehaza és külföldön, valamint a válogatottban elért sikerei miatt aligha kell bemutatni a sportkedvelőknek. A VB-re való felkészülés egyik fontos állomását jelentő Sopiánae Kupa megnyerése után ültünk le beszélgetni a kézilabda mesterével.

– A világbajnok olimpiai bronzérmes jugoszlávok legyőzése mindig nagy fejtörést okoz, de mennyire tekinthetjük értékmérőnek ezt a 19–18-as győzelmet, hiszen a nagy rivális külföldi klasszisai nélkül vett részt a tornán.

– Értékmérőnek még akkor sem lenne tekinthető, ha a Vujoviccsal, Bukoviccsal,

a Cretkoviccsal, a Bosiccsal vagy a Portnerrel álltak volna föl ellenünk. A Világbajnokság előtt vagyunk két hónappal, a rajtig még sok minden változik, formálódik a válogatottaknál. A közönség kovácsolódására, a csapategység erősítésére ez a győzelem feltétlenül jó volt. A kérdés mögött ott van a jugoszlávokhoz való hasonlítgatás szándéka. Kétségtelen, klasszisaik bekapcsolódása játékerőbeni erősödést jelent. De az a tény, hogy nálunk bármikor

esélyesebb a jugoszláv gárda – s ezt a közelmúlt nagy világversenyen mindig is valóra váltotta ellenünk – ez elsősorban nem a külföldön játszó klasszisainak köszönhető, hanem a kézilabdájuk hátszágának. Ők – velünk ellentétben – egyszerre három azonos képességű válogatottat is ki tudnának állítani. A mi sanszunkat azonban az adja, hogy egyszerre csak egy játszhat. Közel sem biztos, hogy az utolsó hetekben bekapcsolódó klasszisokkal jobb lesz az éppen Jugoszláviát reprezentáló válogatottjuk, mint az általam már említett másik elméleti kettő.

– A fene bálná, ha a világbajnoki döntőben, vagy netán egy újabb „bronzcsatában” újból szembesülni kellene az ismert ténnyel: déli szomszédaink fölényével. Am a világ óriású változott. A soron következő kézilabda világbajnokságra már egyszerűen képtelenség lesz tippelni, egy bizonyos papírfórmát felállítani.

– De még mennyire! S ezt nemcsak a tavalyi olimpia, hanem ez, a Sophiane Kupa is bizonyítja. Azok az osztrákok, akiket jó néhány évvel ezelőtt a férfi kézilabdában még sehol sem jegyeztek, most szoros meccset tudnak játszani a jugoszlávokkal. Európában fokozatosan – a fejlődéssel párhuzamosan – egy nagyfokú kiegyenlítődés ment végbe. Hogy az ázsiaiak mint a fejlődés mozgató rugói milyen szerepet játszanak a világbajnokságon, ezt különösebben nem kell eszelelni. A kontinens kézilabdás reprezentánsai (Dél-Korea, Japán, Kína)

bárkit, bármikor legyőzhetnek. Továbbá számolni kell az afrikaiakkal, számomra a legnagyobb hatást az algériaiak gyakorolták. Egyébként cseppet sem kell csodálkozni azon a fejlődésen, ami világszerte a kézilabdában végbement. A sportágban bizonyított, kitűnő kelet-európai és más szakemberek szinte elárasztották a világot. Ahová pedig nem jutottak el – itt a gazdag országokról beszélek – ott egyre jelentősebb összegeket investáltak be. Így ezen a világbajnokságon tíz egyforma képességű csapat fog versengeni. Hogy leszünk-e megint negyedik? Nem vághatom rá biztosan az igent. Emlékezzünk csak a svájci világbajnokságra! Az a valóban nagyszerű csapat – már az akkor elkezdődő kiegyenlítődést bizonyítandó – háromszor is csak egy góllal győzött. Vagy az olimpiai milyen nűansznyi dolgon múltott, hogy végül is az előkelő harmadik-negyedik helyen játszhattunk. Benne van ebben a játékban, hogy legközelebb a végső helyezést, a szereplést meghatározó döntő pillanatokban mi hibázzunk, vagy egyszerűen elpártoljon tőlünk a szerencse. Tekintettel az erőviszonyokra, én már azzal is elégedett lennék, ha csapatom az olimpiai részvételt biztosító hatodik helyen végezne.

– Azért, mert – noha azért a régi sikeremberekből is akad még néhány – az olimpia után egy új csapatot építünk.

– Van csapatépítési feladatunk is, hiszen a jelenlegi keret döntő többségének Barcelonára kell beérnie. Az eredményesség mindenáron való erőltetése miatt, nem szabad, hogy a mai keret mérkőzés –, illetve rutinhányban szenvedő tagjait ne vessem be többször is a mélyvízbe, igazán éles körülmények között. Az olimpiai azért egy időszak lezárult, a generációváltás zajlik.

Bálint Gy.

(Folytatjuk)

Huszonhárom év után, először

Huszonhárom év után először volt érdekelt válogatott atlétikai viadalon a Dél-Afrikai Köztársaság Pochestroomban. Az ellenfél az az amerikai „válogatott” volt, amelyik a Dél-Afrika elleni győztesek 1 (a vesztesek semmit) pontot kaptak, 7–7 arányú döntetlennel ért véget. Az amerikaiak a férfi 400 méteri, 110 m gátat, rudugrást, súlylökést, diszkoszvetést, gerelyhajítást és a 4x100 m-es váltót, míg a dél-afrikaiak a férfi 100 m-t, 200 m-t, 800 m-t, 1500 m-t, távolugrást, valamint a női távolugrást és 100 m gátat nyerték meg. A találkozó világszínvonalú eredményt is hozott: Tom Petranoff, az amerikaiak ex-világcsúcstartója 84,73 m-re röpítette a gerelyt! Figyelemre méltó a 400-as Patrick Drake teljesítménye, aki 45,58 mp-es egyéni csúcscsal győzött. A két csapat néhány nap múlva ismét összeméri tudását.

Az első ízben a kajakosok és kenusok számára kiírt Calderoni Kupát, és vele járó 50 ezer forintot a kajakosoknál Gyulay Zsolt (Bp. Honvéd), illetve Kőbán Rita (Csepel), míg a kenusoknál Bohács Zsolt (Bp. Honvéd) vehette át. A szakágankénti második helyezettek 30–30, a harmadikok pedig 20–20 ezer forintot kaptak.

Pingpong-kesergő

Néhány lány, más semmi

Shigeo Itoh, a japánok egykori világbajnoka (éppen 20 éve nyert egyéniben aranyéremet), országa férfi válogatottjának edzője nem kis meglepetéssel kérdezte a vasárnap befejeződött magyar nemzetközi asztalitenisz bajnokság után:

– A magyarok tényleg csak ennyit tudnak? Azt hittem, a férfi játékosaik legalább hazai csarnokban bizonyítanak.

Csak az idős Klampár Tibor klasszis, igaz ő akkor volt először válogatott, amikor én Münchenben világbajnok lettem. Tehát húsz éve...

Ez a megállapítás mindennél többet mond. Berczik Zoltán a magyarok „főnöké” nem is titkolja csalódását.

– Sajnos itt tartunk, és még jó néhány évig így lesz – mondta. – Annyira vagyunk a világtól, mint a labdarúgóink...

Egyetlen férfi játékosunkat sem tudom dicsérni, most már én is csak abban bízom, hogy majd a kis Bátorfi, Varga, Pagonyi és néhány társuk esztendőök múltán felfelé vezető sportágunkat. A nőkről viszont sokkal kedvezőbb volt a szakvezető véleménye. Elsősorban Wirth Gabriellát dicsérte, aki most ősszel egy-egy második és harmadik helyet szerzett egyéniben nemzetközi bajnokságon. Egyenletes fejlődést mutat. Bátorfi Csilla és Urbán Edit részese volt a csapat-ezüstéremnek, s jóslata szerint a fiatalok közül Éllő Vivien a legnagyobb tehetség. A „gyengébb nem” tehát most sokkal erősebb, mint évekkkel ezelőtt. A kül-

öldiek közül a legnagyobb csalódás a svédet érte, bizonyára sokkal többre számítottak, mint az egyetlen bronzérem, amit hazavihettek, hiszen férfi csapatukban Jörgen Persson és Mikael Appelgren világ- és Európa-bajnok aranykollektívával rendelkeznek. Különösen Appelgren viselte meg, hogy a jugoszláv Zoran Primoractól életében először vereséget szenvedett. A 0–3 annyira felbőszítette, hogy ketté törte féltve őrzött és dédelgetett ütőjét.

De nemcsak Appelgren, hanem még mások is bizhatnak a javításban, hiszen a sportágban egymást követik a nagy nemzetközi versenyek. A hét végén például Párizsban a férfiak „Stiga Mesterek Tornája” vár tucatnyi világbajnok játékos. Magyarok nem lesznek a mezőnyben...

„Nem a pénz, de azért fölveszi”

Keletnémet kerekas a Tour de France-on?

Ami hosszú évekig szinte elképzelhetetlen volt, lehet, hogy jövőre valósággá válik: keletnémet kerekas is részt vesz a világ legrangosabb hivatalos kerékpáros országúti versenyén, a Tour de France-on.

Uwe Ampler, aki olimpiai és világbajnoki elsőse mellett, még három Békeversenyen is diadalmaskodott, úgy nyilatkozott a kelet-berlini Deutsches Sportecho című lapnak, hogy jövőre szerencsét próbál a francia körversenyen.

– Amatőrként már minden célotmat elértem, és ha folytatni akarom,

kell egy olyan motíváció, mint a Tour de France – jelentette ki Ampler.

A rádióban aztán magyarázatot is fűzött kijelentéséhez:

– Nem elsősorban a pénz érdekel, hanem egy jelentős sportbéli célkitűzésemet szeretném megvalósítani a Tour de France-on való rajtjához állással – adta a hallgatók tudtára.

A Junge Welt című napilap erre kommentárjában szellemesen megjegyezte:

– Elsősorban nem a pénz a fő motívációja – de azért másodsorban biztosan felveszi azt is – írta a lap.

Ampler „nyitása” egyébként valószínűleg csak a kezdete egy folyamatnak. Ennek alátámasztására szolgál az az hír is, amely szerint a „Stuttgart” nevet viselő nyugatnémet proficsapat igencsak érdeklődik a szintén olimpiai bajnok, szintén keletnémet Olaf Ludwig iránt. Winfried Holtmann, a csapat főnöke mindenesetre „rejtélyesen” így felelt a Ludwig szerződésére irányuló kérdésekre:

– Jelenleg még van egy szabad hely a csapatban – mondta. – Így aztán fel tudunk ajánlani valakinek évi 150 000 márkás fizetést, és ebben a prémium még nincs benne...

Köszöntjük

Olivér és Rufusz

nevű olvasóinkat

Olivér a latin Oliverius rövidülése. Jelentése: olajfaültető. Ez pedig a latin Olíva (olaj) szó származéka. Rufusz a latin Rufus családnévből származik. Jelentése: vörös.

Ez a nap Szűz Mária Templomban való bemutatásának napja. Emléknapi. Ősi hagyományra megy vissza, a II. század idejére. A mai ünnep a bemutatás jeruzsálemi templomának felszentelési évfordulója 543-ból.

A Nap kél: 6.57 órákor

nyugszik: 16.03 órákor

A Hold nyugszik: 12.59 órákor

Enyhébb éjszaka

Többnyire erősen felhős idő lesz, de nagyon kevés csapadék várható. Az általában gyöngye délkeleti, majd délnyugati szél időnként megélelnkül. A hőmérséklet éjszaka mínusz 4, plusz 1 fokig süllyed, kedden napközben 3, 8 fokig emelkedik.

Döntsön a nép! Miről, hogyan, miért? Az SZDSZ által kezdeményezett népszavazás kérdéseiről rendez lakossági fórumot a Szabad Demokraták Szövetsége III. kerületi szervezete.

Előadó: dr. Tölgyessy Péter alkotmányjogász. A rendezvény színhelye: Budapest, III., San Marco u. 51. (úttörőház). Időpont: 1989. november 22-én 18 órákor.

Sertéspörkölt Sobri Jóska-módra

Tyúkhúsleves Újházy-módra, rostos sült máj Marshall-módra, sertésborda Dubarry-módra – ilyeneket kóstoltam már, de pörköltkonzerv Sobri Jóska-módra csak most került a szemem elé.

Hogyan kapcsolódik a néhai híres betyár neve ehhez az ételkészítményhez? Nem a konyhán, ahol az ételt elkészítették, hanem azt követőleg, a kalkulációban és a kereskedelemben. És ha az elől nevezett bakonyi rabló teljes életnagyságában nem ütközött is belém a pesti közért állványai között, a vér épp úgy meghűlt bennem, mint ha ő emelte volna rám a mordályát. A konzervek árai hatottak rám ennyire dermesztőleg.

Marhahús vörösboros mártásban – 81 forint. Camping sertéspörkölt – 93 forint! Ehhez képest az 51,30-ért kínált marhagulyás már ingyenes ajánléknak tűnik, persze ha meggondoljuk, hogy a lapos kis konzervdoboz jósz szerint fél adagot tartalmaz ennyiért, már ettől sem hatódunk meg.

A Globus Budapesti Konzervgyár néhány készítményének új árait idéztem. Ezeket nem valami nagy csinnadrattával vezették be, csak úgy csendesen, ahogyan a rabló les a vándorra az erdő fái között.

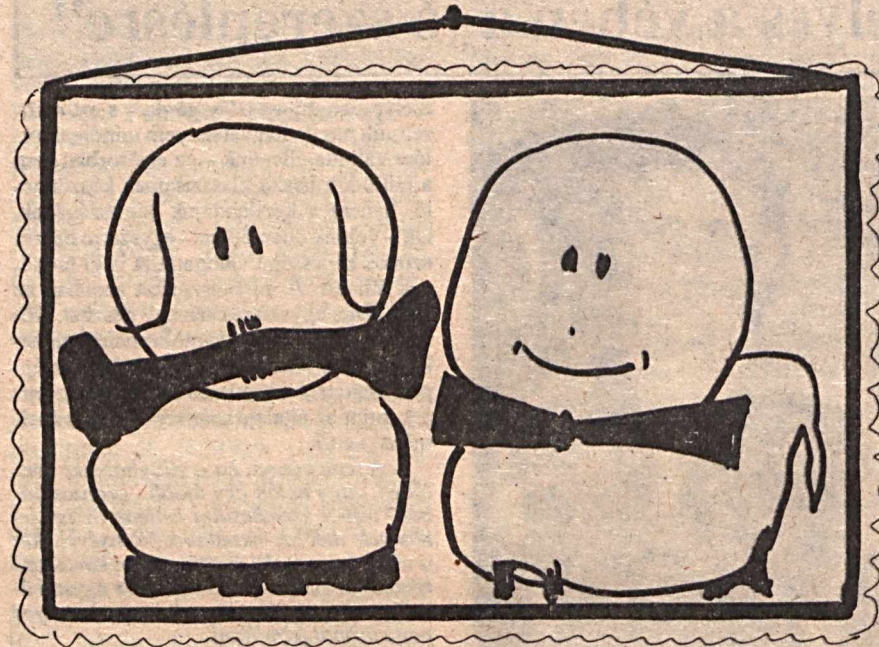
93 forint egyetlen kis adag sertéspörköltért – köret és savanyú nélkül! Hogyan is szólt a reklámszöveg? „Vegyen konzervet – kényelmes, gyors és olcsó”. De hiszen ennél még a vendéglők is kevesebbet kérnek egy pörköltért, pedig hát van némi különbség a frissen készült meg a konzerv között.

Kevesebbet kérnek? Ez ugyan könnyelmű megjegyzés volt tőlem. Biztosra veszem, hogyha ezeknek a konzerváznak híre veszik, pillanatok alatt megugranak a vendéglői árak is.

Akkor aztán a vendég vagy leírta vizet magával, hogy elérhesse az árat, vagy Sobri-módjára mordályt, hogy azt rántsa elő a pénztárcája helyett, amikor elébe teszik a ceppet.

SZÁVAI | KALENDÁRIUM

Géza | November 21. Olivér

Telivérek

Olivér egy telivér pasas.

Teli van vérrel, így írtó hasas.

A kutyája nála is telivéreb:

Hatalmas, dagadt telivéreb.

A Magyar Demokrata Fórum Hódmezővásárhelyi Szervezete gazdaságpolitikai fórumot rendez 1989. november 21-én 18.00-kor a Petőfi Művelődési Központban (Szántó Kovács u. 7.). Meghívott előadók: Diczházi Bertalan, Kovács Sándor (MDF Gazdaságpol. bizottsága)

– Az idén is fut majd a Mikulás Csongrád megyében. December 2-án és 3-án 12 vállalkozó szellemű futó kezdeményezésére segélyfutást rendeznek a megye értelmi fogyatékos, epilepsziás gyermekeinek támogatására. A futóváltó 30 települést érintve, 242 kilométert teljesítve gyűjti össze a felajánlásokat és juttatja el a segítségre szorult intézményeknek.

Rockerek az úttörőházban?!

A mai fiatalság nem találja helyét a világban – Szekszárdon sem. Különösen igaz ez a rockerekre, akik céltalanul lődörögnek az utcákon, s ahogy mondani szokás, ha nincs semmi érdekes, csinálnak egy kis balhét. Ez ellen próbál tenni valamit az a klub, amely mostanában nyílt az úttörőházban: a Metal Colosseum Club. Az ötlet két fiatal rocker fejében született. Janthó Attila és Varga István népszerűsíteni szeretnék klubjukat. Kérdéseimet Varga Istvánnak tettem fel:

– Volt-e akadálya a klub létrejöttének?

– Nem volt semmiféle akadály, az úttörőháznak csak köszönetet mondhatunk, amiért felkarolták ötletünket, céljainkat illetőleg egyetértettek velünk. Kéthetente helyet biztosítanak számunkra. Videóval, tv-vel állnak rendelkezésünkre.

– Mi a klub lényege?

– Kéthetente péntekenként tartjuk foglalkozásainkat, melyeken a közönségnek rockhíreket olvasunk fel, vetélkedőt rendezünk, bemutatjuk kevésbé ismert magyar bandák demokazettáit. Klubunkban terjesztjük a Metal Mir-

ror című újságot a szekszárdi Beatrice koncert és a Last Preacher koncert felvételeit. Tervezzük nagy zenészek meghívását. A belépés eddig ingyenes volt, de sajnos ki kell nyitnunk a rockerek szűk pénztárcáját, tagdíjunk 30 Ft. Már 18 stabil tagot tartunk számon, reméljük ez a jövőben növekedni fog! A heavy metal minden műfajával foglalkozunk, ha valaki a barátainknak egy új anyagot be akar mutatni, tagdíj ellenében ezt is megteheti.

– Más klubokkal hogy álltok?

– Mi fiatal klub vagyunk, de természetesen másokkal is szeretnénk kapcsolatot tartani, tapasztalatokat átvenni tőlük. Ez abból áll, hogy más városokban lévő klubokkal levelezünk, írunk az ottani együttesekről, rockeletről, koncertekről és mi ezt viszonzozzuk.

– Mivel zárnád ezt a riportot?

– El szeretnénk érni a heavy metal művészeti ágként való elfogadását. Szeretnénk a rajongóknak kulturális lehetőséget nyújtani. Korra és nemre való tekintet nélkül mindenkit várunk a COLOSSEUM-ban.

Scherer Tamás

Ki a legnagyobb?

Szombat este a baráti társaság tagjai névnapot ülve fél szemmel a televízióra is sandítanak. A műsoron épp az Erzsébet-díj átadásának ünnepe zajlik.

Amikor Udvaros Dorottya átveszi a női színészi alakítás díját, az egyik jelenlévő megjegyzi:

– Erről a díjról megvan a különvéleményem, de az tény, hogy jelenleg a legnagyobb magyar filmszínésznő tényleg Udvaros Dorottya.

Többen más nevet mondának, vita alakul ki, amikor a házigazda megjegyzi:

– Szerintem pedig Pozsgay Imre! A pillanatnyi döbbsent csend után egy hang azt mondja:

– Ne viccelj, Pozsgay nem színészs és főleg nem is nő.

– Déhogyem – válaszol a házigazda –, nagy alakításokat láttunk tőle és még nő-het.

– Téjé –

Hirdessen postai feladással!

Kedves Olvasó! Ha kitölti ezt a szelvényt, borítékba teszi és feladja címünkre:

DÁTUM RT. 7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7.
hat napon belül olvashatja hirdetését
(fizetés utólag, kiküldött csekkünkön).

Megrendelő neve:

Címe:

Megjelenés napja:

Hirdetés száma:

Megrendelőlap

Megrendelem a DÁTUM c. napilapot

...példányban és kérem, hogy a következő címre kézbesítsék.

A megrendelő neve:

Címe: (város, kerület, utca, ltp. emelet, ajtó):

Az előfizetés díja egy hónapra: 200,— Ft,

negyedévre: 600,— Ft,

fél évre: 1200,— Ft,

egy évre: 2400,— Ft.

mely az előfizető személyét 1989. december 31-ig feljogosítja
díjtalan lakossági apróhirdetés igénybevételére.

Az előfizetési díjat a fenti címen nyugtával jelentkező
kézbesítőnek fizetem ki.

aláírás

A megrendelőlapot borítékban, bérmentesítés nélkül
az alábbi címre adják fel:
Vidéken: Postahivatal, helyben
Budapesten: Hírlapelőfizetési és Lapellátási Iroda (HELIR)
Budapest, XIII. Lehel u. 10/a.

APRÓHIRDETÉS

Törpeharcsa folyamatosan kapható a Czikk Halas üzletben.

Kereskedők figyelem! Divatos fazonú farmer ruházati termékek kaphatók a készítőnél. Ajka Táncsics u. 6. (Kórház fölött) Kises

Kiadó 25 m²-es helyiség, raktár, vagy műhely céljára. Hideg – meleg víz van, fűtés megoldható. Érdeklődni: Szekszárd, Othon u. 1.

Zastava, 4,5 éves, jó állapotban eladó. Érdeklődni: Tolna, Damjanich u. 1. Telefon: (74) 40-789

Szekszárd központjában levő III-ik emeleti tanácsi kettő és felszobás főbérleti lakásomat másfél szobás, vagy két egyszobásra cserélném különbözet ráfizetés nélkül. Érdeklődni: naponta 15-17 óráig a Perczel M. u. 1. III/4-ben.

64er, PC-Magazin, ATARI ST Magazin évfolyamok eladók. Lázár Péter Szekszárd, Gróf Pál u. 12.

Paksi 68 m²-es, egy + három felszobás, központi fűtéses, tehermentes, IV. emeleti lakás eladó. Érdeklődni: minden nap 16 óra után. Villányi, Paks, Táncsics u. 4. Telefon: (75) 10-505

Szállkán, kb. 60-80 m²-es helyiség víz, villany (3 fázis) és fűtési lehetőséggel hasznosításra kiadó. Érdeklődni: Várfy, Szálka, Kossuth u. 71/a, vagy a (74) 16-382-es telefonon.

Nemescsincsilák felszereléssel, táp, homok biztosítással, legelőnyösebb kedvezménytel tenyésztőnél eladók, előjegyezhetők. Elő állat vagy prém visszavásárlás megoldott. Ugyanott többszörös győztes szülők: töl doberman és hasky (szibériai szánhúzó) kiskutyák. Érdeklődni: Várfy, Szálka, Kossuth u. 71/a, vagy (74) 16-382-es telefonon.

Az „Oszinte szó”, reklámcélú, számítógépes adatbank szolgáltatást indít. Az adatbankba bekerülhet minden olyan – állami, szövetkezeti vagy magán – vállalkozás, tevékenységi kör, amely a lakosság mindennapi igényeként jelentkezhet. Célja: akinek szüksége van valamely szolgáltatásra, annak segítsen – a számára legmegfelelőbbet – megtalálni; valamint, hogy reklámozza a benne szereplőket. 50-50 jelentkező után könyv alakban is megjelenik a nyilvántartottak név- és címjegyzéke, telefonszáma, tevékenységi köre. Az adatbankban és a könyvben való megjelenés díja 1 évre 1 500 Ft. Jelentkezni lehet 1989. dec. 15-ig a Babits Mihály megyei Művelődési Központban. (fsz. 2. sz. Tf.: 16-722)

A Tolna megyei Lakáskarbantartó Ipari Szövetkezet felvételre keres: asztalos, lakatos, ác, kőműves szakmunkásokat. Jelentkezés: Szekszárd, Marx Károly u. 22.

Hirdetését

telefonon is feladhatja

Budapest	141-4655
Pécs (72)	41-580
Szekszárd (74)	16-277
Dombóvár (74)	66-779
Paks (75)	11-173
Tolna (74)	40-476
Gerjen (75)	37-060

Megjelent

a Magyarok

című folyóirat 6. száma!

Az évfordulók jegyében komor tartalommal, izgalmas témákkal: október 6. és október 23. szellemében. Illyés Gyula, Kassák Lajos költeményei a zsarnokságról, elfeledettnek hitt szerzők és sorok az 56-os forradalomról, köztük Sinka István 56-os versei. Bevezetőt Medvigy Endre írt hozzá.

Szabó Lőrinc, Tamási Áron forradalmat üdvözlő gondolatai, Timár Máté „A Lord” című regényének részlete, amit Gimes Miklós emlékének jegyzett.

Pomogáts Béla Tizenkét nap című tanulmányában az „irodalmunk az 1956-os forradalomban” témakörben ad áttekintést. Visszaemlékezések az 1956. december 12-i egri sortűzre szemtanúk, nyugalmazott orvosok és a hivatalos közlemény tükrében.

Természetesen állandó téma az erdélyi kisebbség sorsa és a Magyarok 6. számában is levélbontás. Vélemények, üdvözlő sorok Békéscsabáról, Honoluluból, Párizsból, Washingtonból, Montreálból, Bécsből.

Keresse Ön is a Magyarokat!

DÁTUM

A legvidékebb vidék

Ha vetélkedőben lenne kérdés, mi illethető a fenti megjelöléssel, aligha születnék helyes válasz. A sokak által nemes egyszerűséggel „vízfejű főváros”-nak titulált Budapest, annyi szépség és szellem őrizője, egyszerűen nem is jutna az emberek eszébe. Hova is gondolnak a vidékeik?! Még hogy ők? Amikor minden, amit számít, az ott van, onnan indul ki, vagy oda ér. S ebben az értékrendben egyértelmű, hogy csupán a „vidéki kislány Pesten”-figura nevétséges, a fordítottja pedig természetes.

Nem mindenkinek. Nem tudom, mi lesz a sorsa, de fölhívást tett közzé az Országos Sajtószolgálat útján a Vidéki Magyarországért Párt, hívén, hogy a magyar jövő kulcsa talán a vidék egyenlő esélye a felvirágzása. Ezenkívül az önkormányzat, a vállalkozás, a szabadkereskedelem barátja, az infláció, a bürokrácia ellensége szeretne lenni az új tömörülés, mondván, mások „ígéreteikért cserébe a kisemberek szavazataira vadásznak”.

Anélkül, hogy minősíteném a tiszaderzsi kezdeményezést, szeretném, ha együtt gondolkodnánk el a vidékiség rossztízü jellemzőin. A feudálisan összefonódott maffiakon, a ráerőszakolt, hamis értékrenden, a parancsszavak intéző szentségén. Igen, ez kicsinyben megvan a vidéken, ám nagyban, központi agytröszt bölcsességével csak egy helyütt: Budapesten. S a legvidékebb vidékiség, amikor ez a város nyafogva kisír magának olyasmit, amit a maga erejéből elérhetne. Támogatja központi szerepét, s meglepődik azon, ha a vidékről kiderül, ott is fehér emberek élnek. S köztük több európai...

Töttös Gábor

Az NDK volt kémfőnöke a reformok mellett

Markus Wolf, az NDK hírszerzésének korábbi vezetője is a reformok oldalára állt, mert kiábrándult a korábbi politikából. „Embereket, akik nem voltak az állam ellenségei, eltérő véleményükért tartóztattak le és üldöztek. Ennek az ideológiai perversziónak véget kell vetni” – jelentette ki a The Washington Postban vasárnap megje-

lent nyilatkozatában. Wolf 3 éve vonult nyugdíjba, mert – mint mondotta – nem tűrhette tovább „a korrupciót és a hatalommal való visszaélést” Erich Honecker és Erich Mielke államvédelmi miniszter alatt. „Honeckert nép elleni bűnökért bíróság elé kellene állítani” mondotta.

Pecsét a pecsétügyre

Fábray Pál, a második világháború utáni Magyar Köztársaság egykori diplomátusa visszajuttatta a külügyminisztérium egykori pecsétjét – az új Magyar Köztársaságnak. A bélyegző kalandos úton, előbb a rodostól Kossuth Múzeumba, majd Amerikába került. Fábray Nagy Ferenc kormányának törökországi ügyvivője volt és a magyarországi politikai fordulat után az Egyesült Államokba emigrált. Végül a bélyegző a Szabad Európa Rádió pánceleszekrényébe került.

Szláva nagy napja

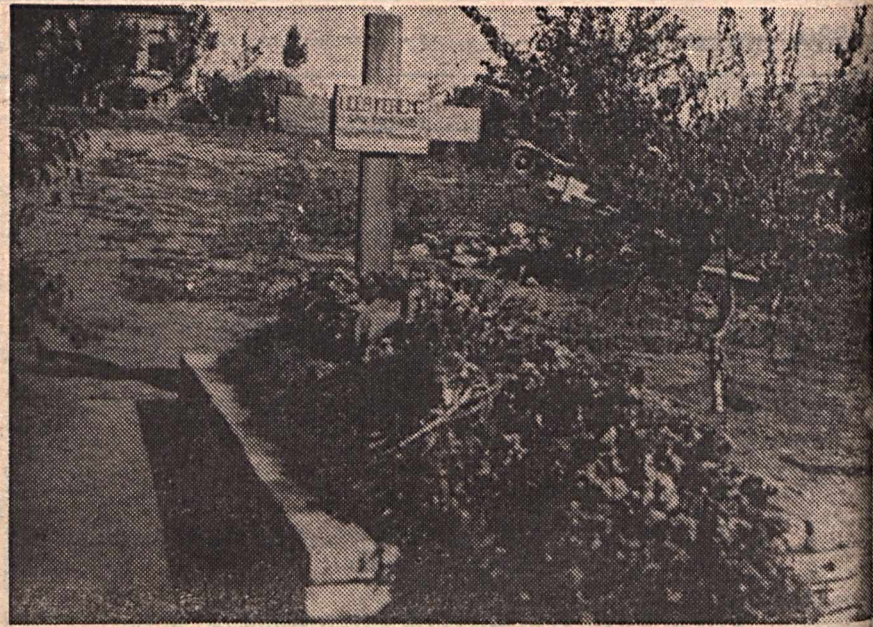
Szláva csaknem hét éves már. Hossza 187 méter, szélessége 21 méter, vízkiszorítása 11 ezer tonna. A szovjet fekete-tengeri flotta rakétahordozó cirkálójá mégis kecsesen hat, s erről hamarosan az egész világ meggyőződhet, hiszen néhány napon belül kifut a szovjetpolitai támaszpontról, hogy megtegye az 1129 mérföldes utat Máltáig. Itt december 2-án felhúzzák a vörös lobogót – közepén a Szovjetunió címerével –, a szovjet államfő zászlaját, akárcsak az ideérkező amerikai cirkálón az Egyesült Államok elnökének zászlaját: megkezdődik az újabb, ezúttal kötetlen szovjet-amerikai csúcs.

Rizshéjből – deviza

Üzemi próbákon vizsgázik a karcagi rizshántolóban az a karbonizáló berendezés, amely a rizshéjből készít értékes anyagot az acélipar számára. A Karbonrizs néven bejegyzett kft. megalakítását egy külföldi partner kezdeményezte. A koksosított rizshéjat a társasági szerződés szerint a bécsi cég garantált áron megvásárolja, s azt Ausztriában, illetve az NSZK-ban értékesíti.

Egy engedély kilenc „lánynak”

Kilenc leányvállalat alapításának engedélyezését kérte a Somogy Megyei Tanácstól és a szakminisztériumtól a Kapos Volán. A tanácsi hozzájárulást már megkapta a közlekedési vállalat, s ha a tárca is kedvező döntést hoz, 1990 elejétől csaknem teljes önállósággal vállalkozhat és gazdálkodhat a ma még üzemegeként működő négy kaposvári és öt vidéki részleg.

KATONASÍROK

A Magyar Televízió Pécsi Körzeti Stúdiója sorozatműsört indított a halottak napján. A hetenként két alkalommal jelentkező Pannon Krónika című magazinműsor keddi adásaiban két perc mindig az emlékezés jegyében készül. A nézők II. világháborús amatőr fényképfelvételekből készült montázst láthatnak a képernyőn. Ezeket a fotókon a háborúban elesett magyar katonák sírjai láthatók. A fejükön pedig nevek olvashatók.

A műsor készítői várják, hogy jelentkezzenek azok, akik nem tudják, hol esett el hozzátartozójuk, de a fotókon ismerős neveket fedeznek fel. A szerkesztők azt is kérik, hogy akiknek birtokában 1941 és 1945 között készült hasonló jellegű felvételek találhatók, küldjék el azokat a következő címre:

MTV PÉCSI KÖRZETI STÚDIÓ PÉCS
Majorossy Imre u. 6-8. 7621
KATONASÍROK

Olyan fényképeket is várnak – és természetesen vissza is küldenek – amelyeken munkaszolgálatosok, vagy a tábori élet pillanatai láthatók. A tévé munkatársai jövő év áprilisában egy dokumentumműsor keretében szeretnének megemlékezni a II. világháborúban elesettekről. Céljuk még, hogy eljuttva a Don-kanyarba és az ottani temetőket felkutatva emléket állítsanak a magyar katonáknak.

Sz.L.

Elzálogosított pártvagyon

Sajátos javaslatot dolgozott ki a pártvagyon – beleértve a volt munkásorség és a Demisz vagyona, valamint a megüresedett szovjet laktanyaépületek – hasznosítására Molnár László, a Radius Hugaricus Részvénytársaság elnök-igazgatója. A ma még holt tőkének számító vagyonra szerinte záloglevelet kellene kibocsátani, amire egy nyugati bankkonzorcium hajlandó lenne egymilliárd dollár hitelt nyújtani. Megjegyzi, hogy félmilliárd dollárt már neki is felajánlottak. Az ily módon kapott hitelt fejlett technika behozatalára, a vidék infrastruktúrájának fejlesztésére, új munkahelyek létrehozására lehetne fordítani. A hozzáadott érték nyomán a tekintélyes szombathelyi vállalkozó szerint egy év alatt mintegy kétfélmilliárd dollárt érne az új vagyon, amire újabb záloglevelet kellene kibocsátani. 1995-ig, tehát a tervezett vilákiállításig a számítások szerint halmozottan 33 milliárd dollárt lehetne ily módon befektetni. Molnár László elgondolása valójában a múlt században hazánkban is elterjedt, azóta viszont feledésbe merült záloglevelet kívánja a leírt módon ismét bevezetni és felújítani. A részletes gazdaságpolitikai fejtegetést a szerző eljuttatta a kormányfőhöz és a parlamenti képviselők-höz.

(MTI)

Legfrissebb hírek Prágából

Az 1948-as februári fordulat óra nem volt olyan hatalmas tömegtüntetés a Vencel téren, mint hétfőn. Délután négy órára legszerényebb becslések szerint legalább 200 ezer ember gyűlt össze a téren és követelte a jelenlegi vezetés távozását, új kormányt és szabad választásokat. Az emberek ütemesen tapsoltak, éljeneztek, szabadságot, Milos Jakes pártfőtitkár és Miroslav Stepan prágai vezető párttitkár távozását követelték és vissza-visszatérően Václav Havel drámaíró, a Charta '77 vezető személyiségét éltették. „Ma egész Prága, holnap az egész ország” – kiáltozta a tömeg, amely több alkalommal általános sztrájkra szólított fel. Ezután a tömeg elénekelt a himnuszt, majd miután többször is elhangzott a jelszó „fel a Várba”, a tömeg öt óra körül megindult a Várba.

Holnap
számunkban
olvashatják,

hogyan elveszett
egy képviselő
önvédelmi fegyvere